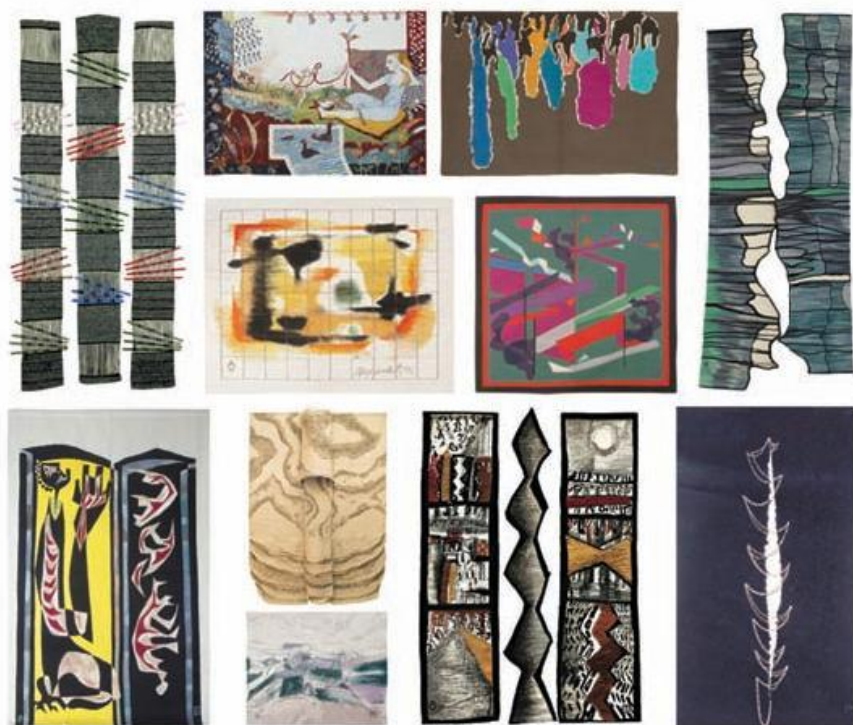

ИЗ ЗБИРКЕ „АТЕЉЕА 61“ НОВОСАДСКА ТАПИСЕРИЈСКА СЦЕНА

Галерија Дома Војске Србије

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

МЕДИЈА ЦЕНТАР „ОДБРАНА“
Библиотека „Војна књига“
књига 2128

Директор
Пуковник
Стевица С. Карайанцин

Главни уредник
Драгана Марковић

Уредник каталога
Јелена Кнежевић

Главни графички уредник
Горан Јањић, дигл. инј

Дизајн каталога
Марић Марија

Лектура
Мр Најаша Николић

Коректура
Слађана Грба

Тираж
300 примерака

ISBN 978-86-335-0566-6

Аутори изложбе и текста
Горанка Вукадиновић

Дизајн поставке:
Горанка Вукадиновић

Превод на енглески
Нада Вукадиновић

Фотографије:
Бранислав Лучић
Иван Карлаварис

Обрада фотографије
Филиј Долинај

Техничка реализација
Звонко Борас

ИЗ ЗБИРКЕ „АТЕЉЕА 61“ – НОВОСАДСКА ТАПИСЕРИЈСКА СЦЕНА
у Великој Галерији Дома Војске Србије
(7. јун – 26. јун 2017)

Установа за израду таписерија „Атеље 61“
Тврђава 9, Петроварадин
+381 21 64 31 519
atelje61@mts.rs • info@atelje61.org.rs
www.atelje61.org.rs

ИЗ ЗБИРКЕ „АТЕЉЕА 61“ – НОВОСАДСКА ТАПИСЕРИЈСКА СЦЕНА

„АТЕЉЕ 61“

Установа за израду таписерија „Атеље 61“ присутна је већ 56 година на домаћој ликовној сцени. У занимљивој синтези ткања као старог заната и савремене уметности, таписерије изведене у „Атељеу 61“ обogaћују културну баштину наше земље аутономним таписеријским медијем. Сарадња великог броја уметника из земље и иностранства са ткаљама које у радионици ове установе вешто изводе таписерије по њиховим картонима, градила је чврст искуствени ослонац из којег се кристалисала сигурна ликовна компетенција ткаља. Квалитетни темељи на којима се развијао, а затим и напори да се у оквиру ове уметности досегну високи квалитети, данас потврђују „Атеље 61“ као једини професионални и комплексни центар за таписерију на Балкану, а један од малобројних у Европи. Таква посебност наметала је идеју да се његова делатност прошири, па се поред извођења таписерија у радионици ове установе, „Атеље 61“ данас може представити једном од најбогатијих збирки таписерија у Европи, *јединственом галеријом таписерија и колонијом таписериста* које носе име свог оснивача сликара Бошка Петровића, *школом ткања, као и бољом издавачком и излаичком активношћу.*

НОВОСАДСКА ТАПИСЕРИЈСКА СЦЕНА

Збирка таписерија „Атељеа 61”

Бажан чинилац у дефинисању идентитета новосадске таписеријске сцене свакако је оснивање „Атељеа 61”, што се мора посматрати у оквирима високо позициониране улоге Новог Сада у оквирима југословенске уметности. Полетне и ослобађајуће шездесете године прошлог века – у контексту стања и појава у савременој уметности, што имплицира модернизам у својој разноврсности, продор нове ликовности и веће уметничке слободе – значајно су допринеле установљењу естетике таписеријског медија, нове ликовне дисциплине на нашем тлу. Прве таписерије изведене у „Атељеу 61” јесу управо остварења новосадских уметника „...које је историја уметности XX века оценила као веома значајне за појаве нових идеја...”¹ – Бошка Петровића, Јована Бикичког, Александра Лакића, Јована Солдатовића, Анкице Опрешник, Стевана Максимовића, Етелке Тоболке, Миодрага Недељковића... Пионирска енергија ових уметника отварала је простор амбицијама других, који су наредних деценија, са неједнаким успехом, пратили идеју о таписерији као респектабилној, раскошној и екстравагантној уметности, често посматраној у корелацији са архитектуром, а у истој равни са зидним сликарством, витражом и мозаиком.

Сарадња „Атељеа 61” са новосадским уметницима вишеструко је значајна. Узајамни утицај управо јесте она окосница која ту сарадњу чини специфичном, пре свега про-

---

¹ Ирина Суботић, Заводљивост таписерије, у: Атеље 61 – таписерије, Атеље 61, Нови Сад 2002.

дуктивном. Наиме, делом из практичних разлога, због близине „Атељеа 61”, који је смештен на Петроварадинској тврђави, те непосредног контакта са ткаљама, уметници су имали прилике да се, посматрајући рад на извођењу таписерије, информишу о другачијој естетици овог ликовног медија.

Бројне изложбе у новосадским музејима и галеријама, на којима је „Атеље 61” презентовао свој рад, такође су утицале на ставове уметника да своју ликовну знатижељу пренесу на медиј таписерије. У том контексту мора се уважити активна излагачка активност УПИДИВ-а² са бијеналним изложбама ФОРМА, те Радничког универзитета „Радивој Ђирпанов” са годишњом манифестацијом „Новосадски салон”, где су редовно излагане и таписерије.

Конкурсом за идејно решење таписерије „Атеље 61” је, у складу са својим високим техничким могућностима, захтевао неговање чистоте медија, а заправо окупљао велики број новосадских уметника који су схватили преимућства ткања као егzekутивног поступка у материјализацији њихових идеја.

Не мање значајан фактор у обликовању спецификаума новосадске таписеријске сцене су и таписерије које се чувају у збиркама галерија и музеја и у приватним колекцијама, потом остварења уметника која оплемењују просторе многих јавних објеката и институција у овом граду, али и таписерије које уметници, енергијом сопствене инвенције, изводе сами. Ипак, са сигурношћу се може тврдити да је збирка „Атељеа 61” ризница таписеријских дела, којој су, између осталог, уметници Новог Сада дали особен печат.

---

² Удружење ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Војводине.

* * *

По себност Збирке „Атеља 61” свакако чине дела новосадских уметника који су таписерију одабрали као своју вокацију. Остварења Бошка Петровића, Етелке Тоболке, Наде Познановић Аџић, Наде Манчић и Бориславе Николовски оправдавају суштину и смисао аутентичне таписерије, а високим уметничким дометима свакако су битна одредница у дефинисању идентитета новосадске таписеријске сцене.

Богат таписеријски опус³ БОШКА ПЕТРОВИЋА завређује озбиљну студију, којом би се објаснила његова двадесетогодишња занесеност овим ликовним медијем. Остварења из средине педесетих година 20. века, рађена специфичном техником народног ткања – техником „на дашчицу” – указују на опипљив ткани доживљај строге и прочишћене једноставности, стилизоване форме, сведеног колорита, изражене линеарности. Почетком шездесетих година започео је сарадњу најпре са Етелком Тоболком, која је извела неколико његових клечаних таписерија, а од 1961. и са „Атељеом 61”, чији је био оснивач. Теме и мотиви његових таписерија најчешће су везани циклусима, понекад ствараним истовремено када и уља или темпере, понекад без временске подударности: Кревети на спрат, Стари ратници, Њиве, Катедрале, Вапај, Усијане птице, Композиције, Колажи. Бошко Петровић је умео да уочи дисциплинске различитости, једнако поштујући важност техника у сликарству и у таписерији, али и успостављајући неопходну корелацију међу њима. Принцип комуникације између ова два медија, који подразумева различит и особен третман истих или сличних облика, боје и фактуре, објашњава Бошка Петровића као изузетно

■ Бошко Петровић
Птице

³ Бошко Петровић је аутор више од 80 картона који су ткањем преведени у таписерије.

продуктивног сликара и аутентичног таписеристу. „Не може се доказати да слика претходи таписерији или да ли она произилази из таписерије, сем по стереотипу унапред одређене намере као обрасца „чисте” и „примењене” уметности...”⁴ Узрочно-последична веза се поступно градила и генерисала, па су пластичка својства тканих радова начињала нове приступе сликарству, и обрнуто – слика је условљавала идеју о новој таписерији.

ЕТЕЛКА ТОБОЛКА је своје таписерије углавном сама и изводила, очекујући импулс, инвенцију и понесеност материјом у самом току ткања, а у истом маниру су рађена и њена остварења у „Атељеу 61”. Већ на првим радовима с почетка шездесетих година прошлог века спознавала је да се фокус њених интересовања усмерава ка техникама ткања, још више ка рудиментарности вуне као материјала, дакле ка примарним законитостима ове ликовне дисциплине. У целости апстрактне и нимало евокативне форме, пламенолике, вијугаве, устројене у фризове, црпе снагу свог израза из структуре и природне обојености вуне, чију русту подстичу читаве партије изведене пупаном техником: „Ритам”, „Црно-црвено”, „Тврђава”, „Зора”, „Глечерски висови”... Почетком седамдесетих унеколико се мења правац таписеријског размишљања Етелке Тоболке. Инспирисане бескрајем бачких равница, настајале су таписерије „Покошено поље”, „Хоризонти равнице”, „Предели”, „Сунце над равницом”... и њихове варијације, које су заправо једноставне, евокативне таписерије са темом бескраја равница, поља и ораница. Доминира природна рустичност вуне у рафинираним односима небојених, природних тонова, а таписерије управо због тога добијају посебне тактилне особине. Седамдесете године такође доносе и потпуно негирање било каквог мотива, а доминанта постаје целокупна таписерија као кохерентан организам: „Пролом”, „Лахор”, „Бела таписерија I, II и III”... На овим делима ауторка прелази још један важан корак, уводећи другачије мате-

■ Етелка Тоболка
Сунце над Дунавом, 1976.

⁴ Милош Арсић, део необјављеног текста са трибине о Бошку Петровићу у организацији „Атељеа 61”, Петроварадин 2009.

ријале, размишљајући техником узлања и пупања вуном исте обојености, изазивајући простор спиралним увртањем трака и наглашеним процепима кроз таписерије.

■ Нада
Познановић Аџић
Зайиси, 2010.

На таписеријама НАДЕ ПОЗНАНОВИЋ АЦИЋ, таписеристе и по образовању и по вокацији, евидентна је наглашена и потенцирана интроспекција таписерије као аутономног објекта текстилне уметности, која се у својим појавним облицима обраћа влакну и нити као инструментима истраживања у процесу грађења и опредмећивања таписерије. Седамдесетих година прошлог века, трагајући за надахнућем у тактилним особеностима материјала попут кудеље и сисала, од којих су настајале њене прве таписерије изведене плетењем, кукичањем и аплицирањем ready-made предмета (кудељни отирачи), неминовно се суочила и са проблемом треће димензије, са феноменом простора, тачније са продором у простор, који је од тада тачка спајања свих осталих чинилаца њене таписерије. Везане за зид („Вал“, „Самоникли“), заробљене простором („Три грације“, „Кретање“, „Излазак из простора“, „У простору“...) или потпуно ослобођене („Објекти у простору“, „Продор кроз вертикале“, „Цингл-цангл“...), у садејству са средином која их окружује, оне неминовно мењају своје појавне облике. Деловањем покрета или светла одају утисак живог организма у сталном кретању, који подлеже законима сопствене унутрашње и спољашње динамике. Таписерија Наде Аџић значајно је поједностављена у форми, геометризована, очишћена од сувишних елемената. Доминантне вертикале су по правилу перфориране, прекинуте паузама слободне, непреткане основе, на којој аутор накнадно интервенише потребним и промишљеним хоризонталама као обојеним акцентима. Било да је реч о делима изведеним у „Атељеу 61“ или онима које сама тка, Нада Аџић композицију својих таписерија поступно гради планираним и одмереним односом пуних и празних форми, детаља и целине. У синергизму феномена простора, форме у простору и боје стварају се увек нови и увек другачији чисто ликовни објекти, ослобођени нарације и асоцијације.

НАДА МАНЧИЋ је једна од свега неколико таписериста у нашој земљи која на разбоју сама тка своје таписерије (са изузетком оних неколико изведених у „Атељеу 61”). Њена остварења стварана од краја седамдесетих година 20. века, са негованим сензибилитетом према провереним вредностима овог медија, сврставају је у ред оних уметника који нас уверавају да је класична таписерија још увек недовољно истражена област са бројним могућностима и изазовима. Стрпљивом упорношћу озбиљног таписеристе, са развијеним смислом за уравнотежен однос визуелног и тактилног (што имплицира одлично савладан ткачки занат), она целокупним стваралаштвом сугестивно уводи посматрача у мистичну архетипску приповест древне, чврсто преплетене нити, која је захвална подлога за развијање теме пејзажа као сталне инспирације. Предели и сензације природе које мењају пределе, реални или измишљени, по правилу су апстраховани, али никада потпуно, јер је неопходна препознатљива алузија на мотив који изводи ткањем. Корелација између племенитог и топлог вуненог материјала и потенциране атмосфере која се кроз смишљену обојеност површине таписерије намеће као сталан лајтмотив, опредељују ауторку да варира различите колористичке схеме у циљу постизања експресивности. У чврсто грађеној композицији, зналачки уклопљеној у четвороугаони облик таписерије, са доминантном хоризонталом као правцем развоја теме и цртежом који је конструктивни ослонац свесно планиране дводимензионалности, намеће се боја као пресудан квалитет који одређује природу таписерија Наде Манчић. Рафинирани колоризам, као врло захтеван полигон за манипулисање осталим ликовним елементима, ослобођен је обавезе према стварном и виђеном, а заправо је она константа која недвосмислено повезује мисаони ток и креативни поступак у заокружену целину коју намеће тема као вољни избор аутора.

■ Нада Манчић
Предео Боје Јесени, 2014.

Пејзаж у различитим појавним облицима био је стална инспирација и БОРИСЛАВЕ НИКОЛОВСКИ, која је, због кратког животног века, иза себе оставила невелик таписеријски опус, а ипак упечатљив и јединствен. У оквирима таквих тематских замисли ауторка је користила различите принципе у креативно-извођачком поступку, који су дивергирали од класичне ткане таписерије ка скулптуралним формама просторне ар-

■ Борислава Николовски
Композиција

хитектонике⁵, од препознатљивих мотива ка апстрахованом приказу. Традиционални приступ класичној таписерији ауторка је развијала још током студија и одмах после у остварењима која је изводила сама, али и у сарадњи са „Атељеом 61“. У делима „Зима“, „Калеидоскоп поља“ и „Сталактити“ из осамдесетих година 20. века, изведеним клечаном ткачком техником, она примењује цртачки манир и симплифицирани графизам у дефинисању и колоризму облика, при чему је пејзаж сведен на дводимензионални приказ, статичан у својој универзалности и непролазности. Другачији приступ природи, тачније исечцима из природе, у којима је евидентан опажајни дар за детаљ, Николовска истражује и развија

седамдесетих и осамдесетих година, као врсту експеримента у оквиру просторне тродимензионалне таписерије. Изведене грубим нитима сисала и кудеље техником кукичања и макрамеа, ови објекти израженог тактилног својства и специфичне обојености заправо су у својим зооморфним и флоралним приказима на граници фигурације⁶: циклус „Превирања“, „Сталагмити“, „Повратак из РЕМ-а – буђење“...

Поред уметника који су по вокацији таписеристи, може се издвојити свега неколико аутора са изграђеним сензибилитетом према таписеријском тканом изразу, управо због озбиљности приступа специфичностима ове ликовне дисциплине. Идејна решења Милице Мрђе, Смиљане Хацић, Гиге Ђурагића и Маје Мишевић, који су знали да се прилагоде захтевној природи материјала и техника карактеристичних за класична ткана остварења, сврставају их у ауторе вредне пажње.

Таписерија МИЛИЦЕ МРЂЕ КУЗМАНОВ (сада КЕЦМАН) само је један од механизма потраге за изразом ове ауторке, којој нису биле непознате визуелне и тактилне

⁵ Миодраг Недељковић: Успешан деби, каталог изложбе „Борислава Боца Николовски“, УПИДИВ, Нови Сад 1981.

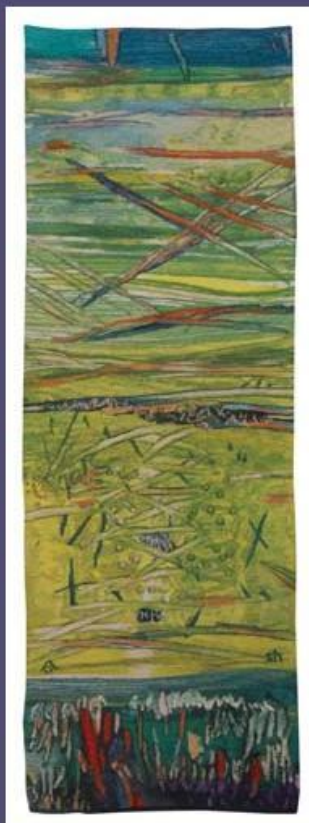
⁶ Зорица Ђорђевић: каталог изложбе „Таписерија 3“, Народни универзитет „Браћа Стаменковић“, Галерија НУБС, Београд 1982.

вредности вуне и ткања (предачка оставштина ношена из детињства и младости). Стога је сасвим разумљиво што су њена остварења везана ткањем за традицију, а осавремењена стално присутном тежњом ка актуелизацији тренутка у уметности и снагом одличног цртача и сликара усмереног ка спознаји чулног. У таписеријском опусу Милице Кеџман препознаје се гранична линија која сугерише два основна принципа у решавању корпуса таписерије и њених унутрашњих законитости. Први је аналитички (осамдесете), који је логична рефлексивна истовремена истраживања на њеним цртежима, а на којима разлаже форму на сегменте, одвојене и физички и визуелно: таписерије „Небески знак”, „Капија”, „Велики знак” карактерише иконографско богатство сличних и сродних апстрактних облика, концизно одређених, јасно дефинисаних обојеном структурираном линијом, смишљено избалансираних у границама композиционе замисли. Принцип близак синтетичком, који траје током деведесетих година, транспонује поруке са таписерија из претходне деценије у другачије осмишљену површину, више сликарски решену, слободнију у потезима, спонтанију у колористичко-линијском систему. Визуелни идентитет ових таписерија условљен је преовлађујућом подршком историјско-теолошко-филозофско-литерарних предлога, одређен окером, умбром и сијеном, вуном и сисалом, уз честу интервенцију дебелим, грубим гајтанима: „Јаковљеве лестве”, „Риба и птица”, „Капија три мајчинска слова”, „Јаје свих наших сеоба”. У новом опусу таписерија, тканих и филцаних објеката, који су настали у Босни 2011. и 2012, Милица Кеџман наставља и даље развија раније започете процесе и механизме вербализовања идеје, која кореспондира са архаичним и примордијалним у човеку.

■ Милица Мрђа Кузманов
Архаична констелација, део изложбе, 2012.

Уметничку радозналост, уз коју се обавезно мора говорити о медијској и дисциплинској разноликости, СМИЉАНА ХАЦИЋ већ четири деценије успешно потврђује кроз цртеж, графику, акварел, таписерију, фотографију, у чијим различитостима проналази принципе сличности и наликовања. Без бојазни од експеримента на којем се базира њен истраживачки

■ Смиљана Хаџић
Пулсирање природе

поступак, са манирима озбиљног опсерватора микросвета из свог непосредног окружења, Смиљана Хаџић ствара проверено успелом синтезом одличног ликовног предзнања, познавања материје и маште као продукта стварности. Смислено обликујући услове у којима се опредељују њене таписерије, ослања се на лепоту и снагу својих бојених цртежа и скица (осамдесетих година 20. века), препознајући у њима сугестивну моћ оствареног и материјализованог тканог дела. У делима „Уткане мисли“ и „Збивања и настајања“ емоцију као надахнуће сугерише суптилним односима неједнако упредене нити и рафинираним пасажирањем светлих и тамних тонова вуне природне обојености. Планираним променама техника ткања којима дефинише форму и увођењем гајтана као условног драматичног момента, поруку и смисао садржине без наратије и евокативних амбиција објашњава очигледним тактилним вредностима таписерије. Исечци из природе, апстраховани али још увек препознатљиви, инспирација су Смиљани Хаџић за таписерије „Ток“, „Проток“, „Кристалоиди“, „Пуслирање природе“ и „Ритам природе“. У третману површине не читава се намера ауторке да потенцира волумен и илузију дубине, па ипак су ове таписерије у целости објекти који начињу идеју треће димензије. Таписерија „Зрак“, нешто каснијег датума (1995), уноси елементе увећаних детаља фотографије као новог визуелног момента инспирације, примењивог у ткању.

Опус од тридесетак таписерија, насталих од 1972. до 1989. године, објашњава озбиљно и зрело размишљање ГИГЕ ЂУРАГИЋА о елементарним особеностима таписерије, које подразумевају природу нити као градивног чиниоца и ткање потребно да нит оствари пуно дејство. Прва остварења овог аутора, која су седамдесетих година извеле сеоске ткаље, већ потврђују свесно и планирано удаљавање од класичног схватања таписерије, а значењски су заправо врста емотивног омажа тканим текстилним творевинама уз које је растао („Вршка“, „Витло“, „Јарам“, „Покровац“, „Крпара“...). Већ крајем се-

■ Гига Ђурагић
детал изложбе, 1979.

дамдесетих и почетком осамдесетих година 20. века, када је почео сарадњу са „Атељеом 61”, његове су таписерије значиле инвази- ван продор нових елемената ликовности у овом медију, пре свега базиран на тактилним вредностима сирове, непредене и небојене вуне и на различитим техникама ткања којима се пла- нирано избегавала глатка фактура клечане таписерије, дакле особинама материјала које су нужно морале мењати и визу- елни приказ („Талог”, „Рита”, „Нити”, „Бела птица”). Битно ува- жавање деловања конкретног амбијента којима су његови ткани просторни објекти окружени (таписерије рађене за но- восадски хотел „Путник”), уводи интерактивно уплитање светла и сенке, у овом случају сасвим природних и очекујућих елемената коначног обликовања уметничког дела. Овим де- лима Ђурагић подвлачи значај јединства идеје у простору кон- конкретне намене, прилагођавајући му се потенцирањем пластичке целине објекта са понављајућим третманом ликовних елемената.

■ Гига Ђурагић
Крила, 1981.

■ Маја Мишевић
Ој девојко ђинђо моја

Таписерије МАЈЕ МИШЕВИЋ откривају проседе одличног цртача пренесен у медиј који је свој идентитет вековима градио на фигуративним западноевропским узорима. Њена остварења „Врт”, и „Yes my Lord” својим визуелним дејством заправо су омаж епохи раскошне таписеријске уметности. Приповедач чије су приче заустављене па забележене у климаксу радње или догађаја, у призорима третираним као жанр- сцене, Маја Мишевић ствара таписерије изразитог и очигледног женског сензибилитета. Важна одредница њених тканих радова свакако је нарација, наизглед јед- ноставна у својој садржини, међутим подвучена мношт- вом атрактивних детаља који творе систем симбола и скривених или наговештених порука, нарочито ако се има у виду да је увек главни протагониста млада жена која, доконо се излежавајући, провоцира своју судбину: „Моја

■ Маја Мишевић
Пиролине, 2014.

лепа башта", „Удавача", „Ој, девојко, ђинђо моја". Особеном квалитету таписерија Маје Мишевић, поред зналачки постављене композиционе схеме богатим колорисаним цртежом, доприноси верно репродуковање текстилних предмета, где посебно место има ћилим богате орнаментике као обавезан део инвентара приказаног призора (на таписерији „Пиролине" ћилим је и мотив и тема). Осим таписерија изведених у „Атељеу 61", ауторка сама тка своја дела на вертикалном разбоју⁷, што јој дозвољава импровизацију и интервенцију у току креативног поступка.

Таписерије велике ликовне снаге остварили су многи уметници – сликари, вајари, графичари, дизајнери, уметници керамике, костима, сцене..., који су своју ликовну љубопитљивост проширили и на овај визуелни медиј. Међу њима се као вишедеценијски сарадници „Атељеа 61" свакако издвајају Миодраг Недељковић и Бранислав Добановачки.

МИОДРАГ МИША НЕДЕЉКОВИЋ, графичар и сликар, сарађивао је са „Атељеом 61" од 1967. до 1986. године, израдивши картоне за десет таписерија. Разумљиво је да се код уметника широког интересовања, продуктивног какав је био Недељковић, до извесне мере понавља исти или сличан иконографски образац у избору мотива и тема, те стога и типолошки паралелизам између различитих ликовних дисциплина: „Фолклорне медитације" и „Седми хоризонт" рефлексивна су са графичких листова из циклуса „Односи", док се „Панонска рапсодија" у садржинском и програмском смислу ослања на

■ Миодраг Недељковић
Невеста

⁷ Маја Мишевић је захтевно и специфично таписеријско ткање научила најпре посматрајући рад ткаља „Атељеа 61", а потом ткајући своје прве таписерије уз њихову асистенцију.

⁸ Милош Арсић: Миодраг Миша Недељковић, Дизајн, примењена и ликовна уметност (1955–1985), УПИДИВ, Нови Сад 1985.

циклус истоимених пастела⁸. Међутим, у таписеријама које немају фигурацију као средство дефинисања теме, Недељковић – варирајући понекад решења виђена на његовим графикама – постиже аутономно дејство асоцијативном апстракцијом динамичне композиционе схеме и наглашене пиктуралности⁹: „Јутро”, „Цвет”, „Прохладно јутро на Петроварадинској тврђави”, „Један летњи дан”.

БРАНИСЛАВ ДОБАНОВАЧКИ је активно сарађивао са „Атељеом 61” осамдесетих и деведесетих година 20. века. У покушају проблематизовања његовог поимања таписерије као аутономног, специфичног ликовног језика, свакако се морају имати у виду утицаји и услови који су их одредили као остварења дисциплинског идентитета таписерије, а потом и њихово вредновање кроз корелацију са другим врстама уметности којима се бавио. Изузетно плодан стваралац, чија уметничка каријера бележи успехе на пољу графичког дизајна, сликарства, цртежа..., Добановачки у свом таписеријском изазову указује на утицаје различитих визуелних принципа ер-браша, колажа, уљаног сликарства, односно на инспирацију поезијом („Црвене очи”), митологијом („Прометеји”), сензацијама природе („Невреме у луци”, „Поноћно сунце”)... Без међусобних сличности, осим по евидентној склоности ка богатој палети, таписерије овог аутора остварују увек другачије пластичко дејство и визуелни израз.

У радионици „Атељеа 61” изведене су таписерије по картонима више од 80 уметника из Новог Сада. Идеје ових аутора значајно су допринеле слојевитости и разноврсности јединствене збирке таписерија коју баштини ова установа. Значењски, ова остварења су подсећање на почетке и развојне токове „Атељеа 61”, али и на историју једне од најмлађих ликовних дисциплина у нас.

■ Бранислав Добановачки
Ашешаш

⁹ Исто

БИОГРАФИЈЕ УМЕТНИКА

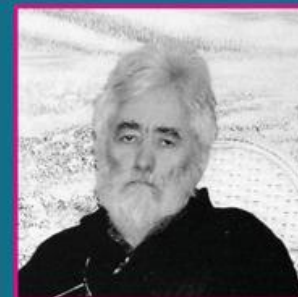
Бошко ПЕТРОВИЋ

Смиљана ХАЏИЋ

Етелка ТОБОЛКА

Гига ЂУРАГИЋ

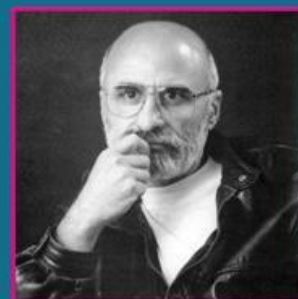
Нада ПОЗНАНОВИЋ АЏИЋ

Маја МИШЕВИЋ

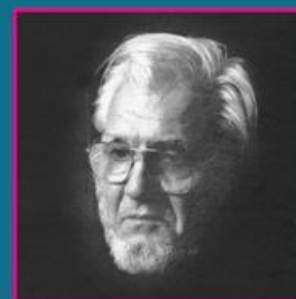
Нада МАНЧИЋ

Бранислав ДОБАНОВАЧКИ

Борислава НИКОЛОВСКИ

Милица МРЂА КУЗМАНОВ

Миодраг НЕДЕЉКОВИЋ

Бошко Петровић

(Нови Сад, 1922–1982)

Академију ликовних уметности у Београду уписао је 1940, а већ наредне године због рата је прекинуо студије и вратио се у Нови Сад. Исте године уписао се на Академију ликовних уметности у Будимпешти, али је због рада у СКОЈ-у ускоро искључен. Од 1944. активно је учествовао у НОР-у. Студије на Академији за ликовне уметности у Београду наставио је 1945. у класи професора Мила Милуновића, код кога је 1949. прешао у Државну мајсторску радионицу. Те године постао је професор у Школи за примењену уметност у Новом Саду. Један је од оснивача уметничких колонија у Бачкој Тополи и Ечки и „Групе 57” у Београду, те учесник других уметничких колонија. Половином педесетих година заинтересовао се за таписерију, као потпуно нови визуелни медиј код нас. Заједно са Етелком Тоболком 1961. године основао је занатску радњу за производњу уметничке таписерије на Петроварадинској тврђави, данас Установу за израду таписерија „Атеље 61”. На Академији ликовних уметности у Београду дипломирао је 1969. и почео да ради као професор у Вишој педагошкој школи у Новом Саду. За ванредног професора Академије уметности у Новом Саду изабран је 1975, а редовног 1980. године. Иза њега су бројне самосталне и колективне изложбе у земљи и ван ње, а за уметнички рад добио је низ значајних награда и признања. Бавио се штафелајским и монументалним сликарством, таписеријом, цртежом.

■ Бошко Петровић – Композиција III

■ Бошко Петровић – Композиција IV

■ Бошко Петровић – Људи

Етелка ТОБОЛКА

(Суботица, 1919 – Нови Сад, 1989)

Студирала је на Вишој школи за примењене уметности у Будимпешти. Усавршавала се у Београду и Бечу, а 1956. у „Атељеу Табар” у Обисону, у Француској, где је посебно изучавала технику гоблена, одн. „haute lisse” технику карактеристичну за ткање таписерија. Заједно са Бошком Петровићем 1961. године основала је „Атеље 61”, чији је директор била од 1961. до 1980. године. Таписерије почиње да излаже већ педесетих година прошлог века века на самосталним изложбама у Будимпешти, Сегедину, Милану, Новом Саду, Загребу, Љубљани, Београду и Суботици. Иза ње су и веома бројне колективне изложбе у градовима бивше Југославије, Европе, Северне и Јужне Америке. За ангажман у области таписерије и примењеног уникатног ткања више пута је награђивана.

■ Етелка Тоболка – Пролом

■ Етелка Тоболка – Зора

Нада ПОЗНАНОВИЋ АЏИЋ

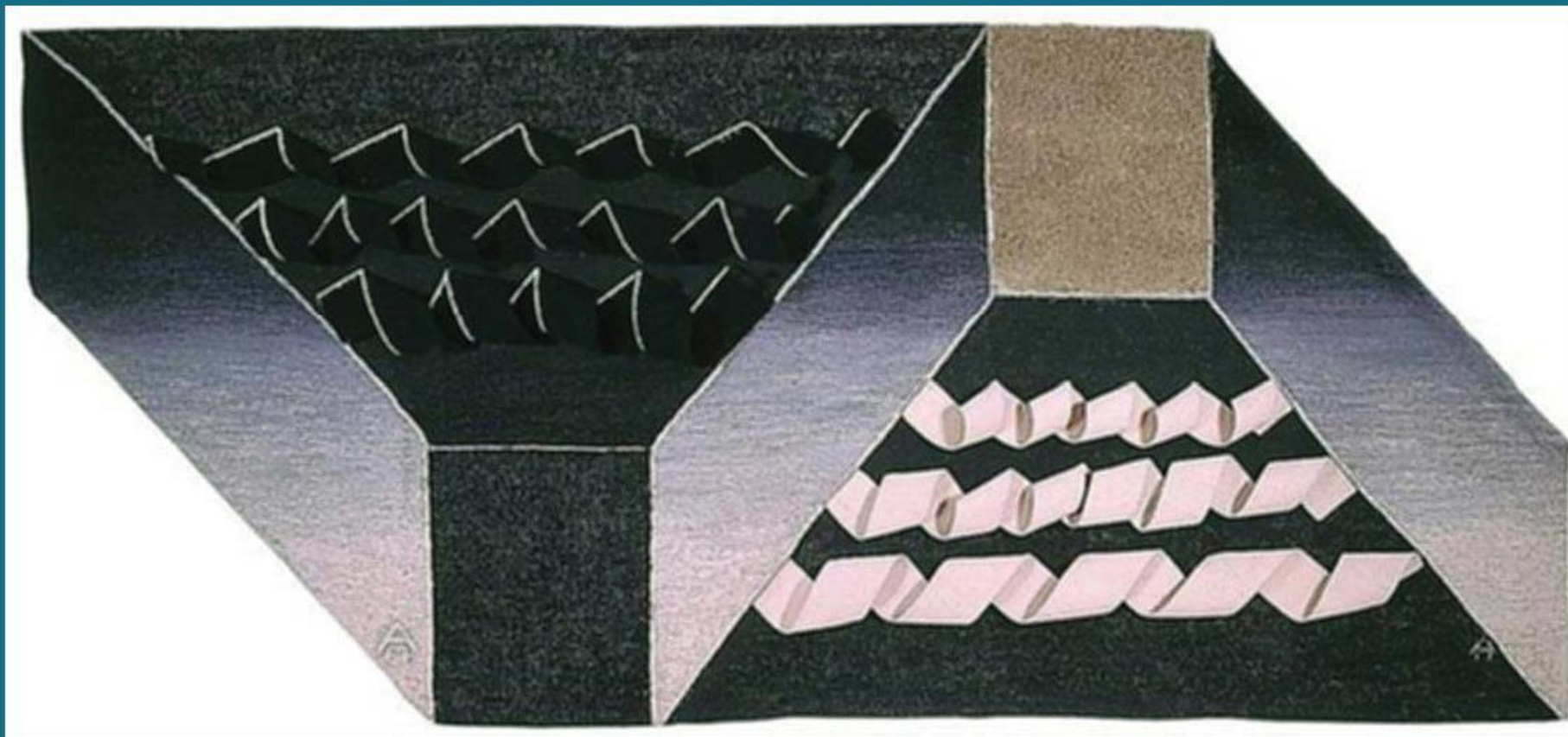
(Беоцин, 1944)

Дипломирала је 1965. на ликовном одсеку Више педагошке школе у Новом Саду, а 1969. на Академији примењених уметности у Београду, на Одсеку за текстил, код проф. Невенке Петровић. Члан је УПИДИВ-а од 1971. и Удружења уметника са Петроварадинске тврђаве „Ликовни круг“ од 1996. године. Последипломске студије, са темом „Просторна таписерија – објекат“, завршила је 1974. на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду, код проф. Бранислава Суботића. Радила је као професор у Педагошкој школи за васпитаче, а од 1977. до 1987. у средњој школи за дизајн „Богдан Шупут“ у Новом Саду. Од 1987. до пензионисања 2003. била је директор Установе за израду таписерија „Атеље 61“. Активно се бави таписеријом и сликањем на свили. Имала је дванаест самосталних и бројне колективне изложбе у земљи и иностранству. Учествовала је на многобројним уметничким колонијама у земљи. Зачетник је и учесник 1. сазива колоније таписериста „Бошко Петровић“ 1998. године. За рад на пољу таписеријске уметности више пута награђивана, а 2003. Наградом за таписерију „Атељеа 61“.

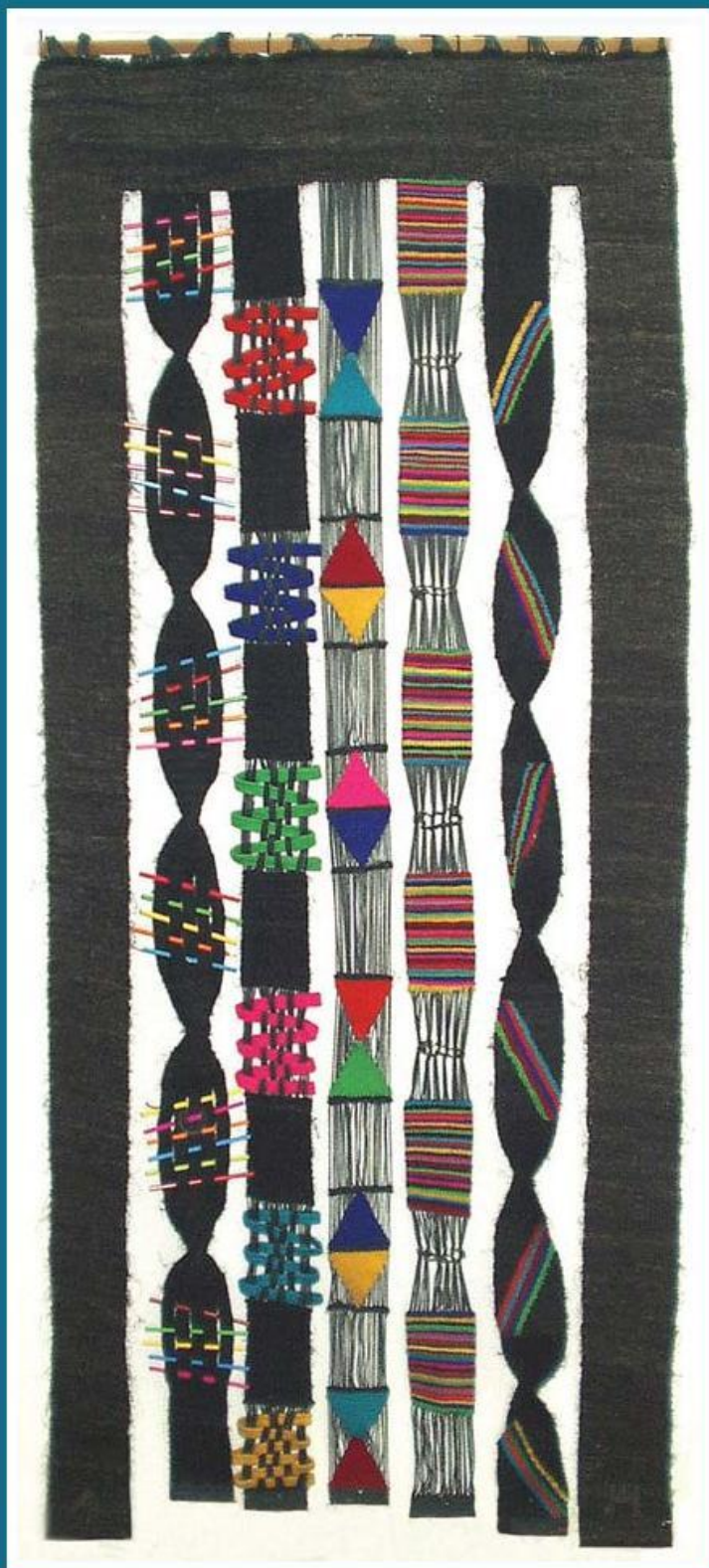

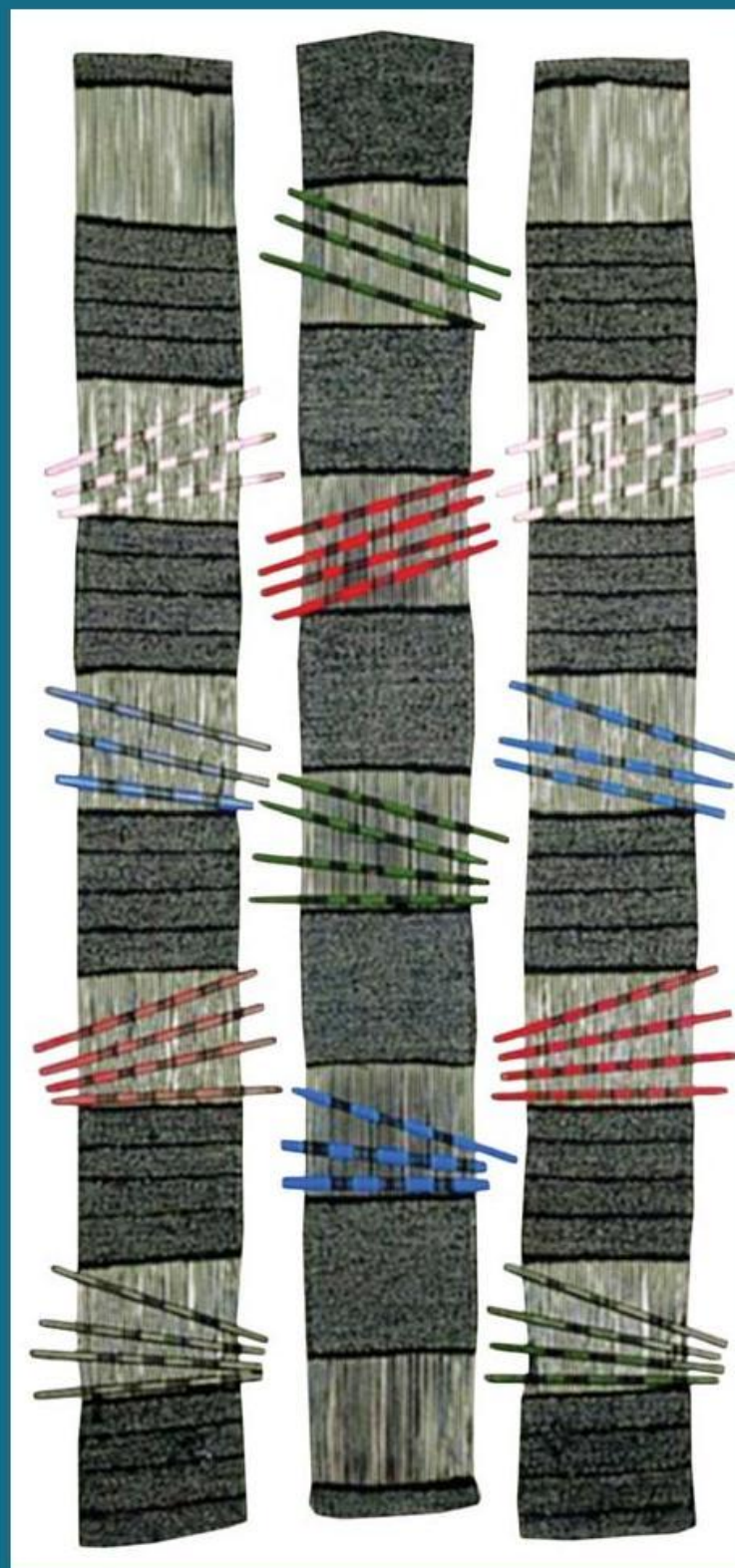
■ Нада Познано̀вић Аџић – *Издазак из прости́ора*

■ Нада Познано́вић Аџић – У њросџору

■ Нада Познано́вић Аџић – Цингл-Цангл

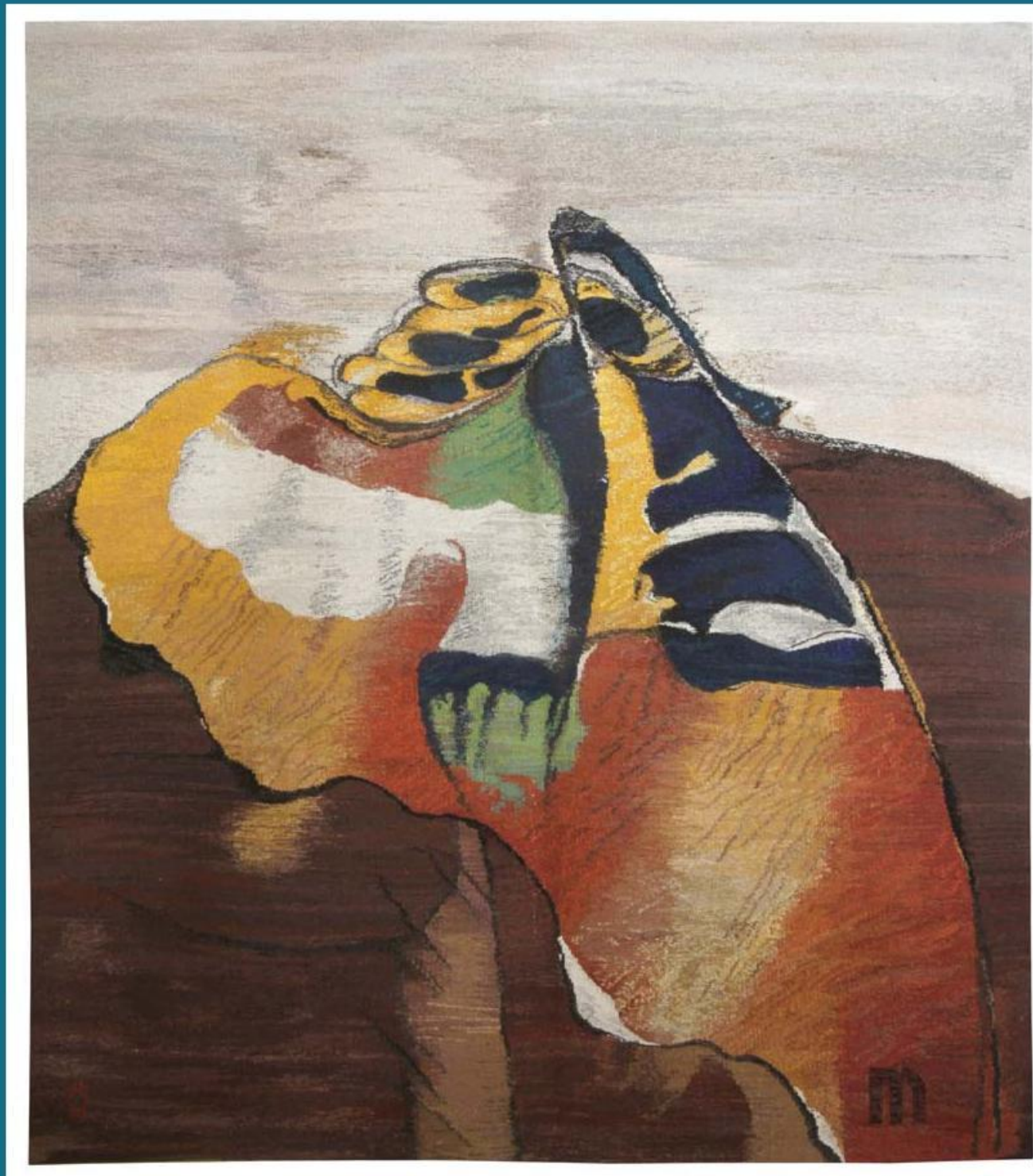

■ Нада Познано́вић Аџић – Продор кроз вертикале

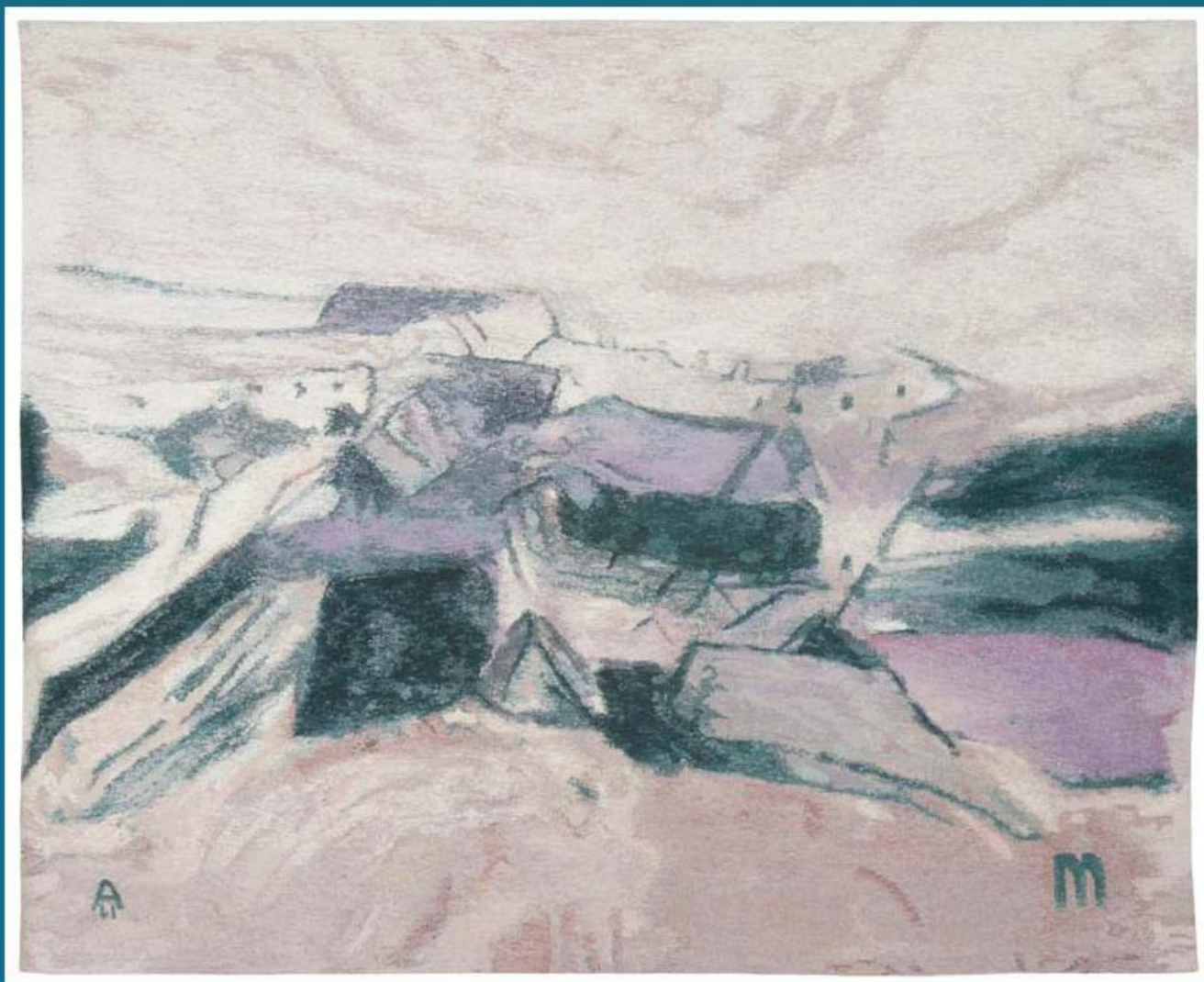
Нада МАНЧИЋ

(Бачка Паланка, 1951)

Дипломирала је на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду, на Одсеку за текстил. Радила је до пензионисања као професор у школи за дизајн „Богдан Шупут“ у Новом Саду, на групи текстилних предмета. Од 1976. године активно се бави таписеријом. Члан је УПИДИВ-а од 1977. и Удружења уметника са Петроварадинске тврђаве „Ликовни круг“ од 1996. године. У периоду од од 1997. до 2008. била је председник, а од тада члан Уметничког савета „Атељеа 61“. Излагала је на бројним колективним изложбама у земљи и иностранству. Члан је многих комисија и жирија на изложбама. Учествовала у 1. сазиву колоније таписериста „Бошко Петровић“, 1998. у Новом Саду. Више пута је награђивана за уметнички ангажман. Награду за таписерију „Атељеа 61“ је добила 2009. године.

■ Нада Манчић – *Лейшир*

■ Нада Манчић – Подграђе

■ Нада Манчић – Тајанствени њредео

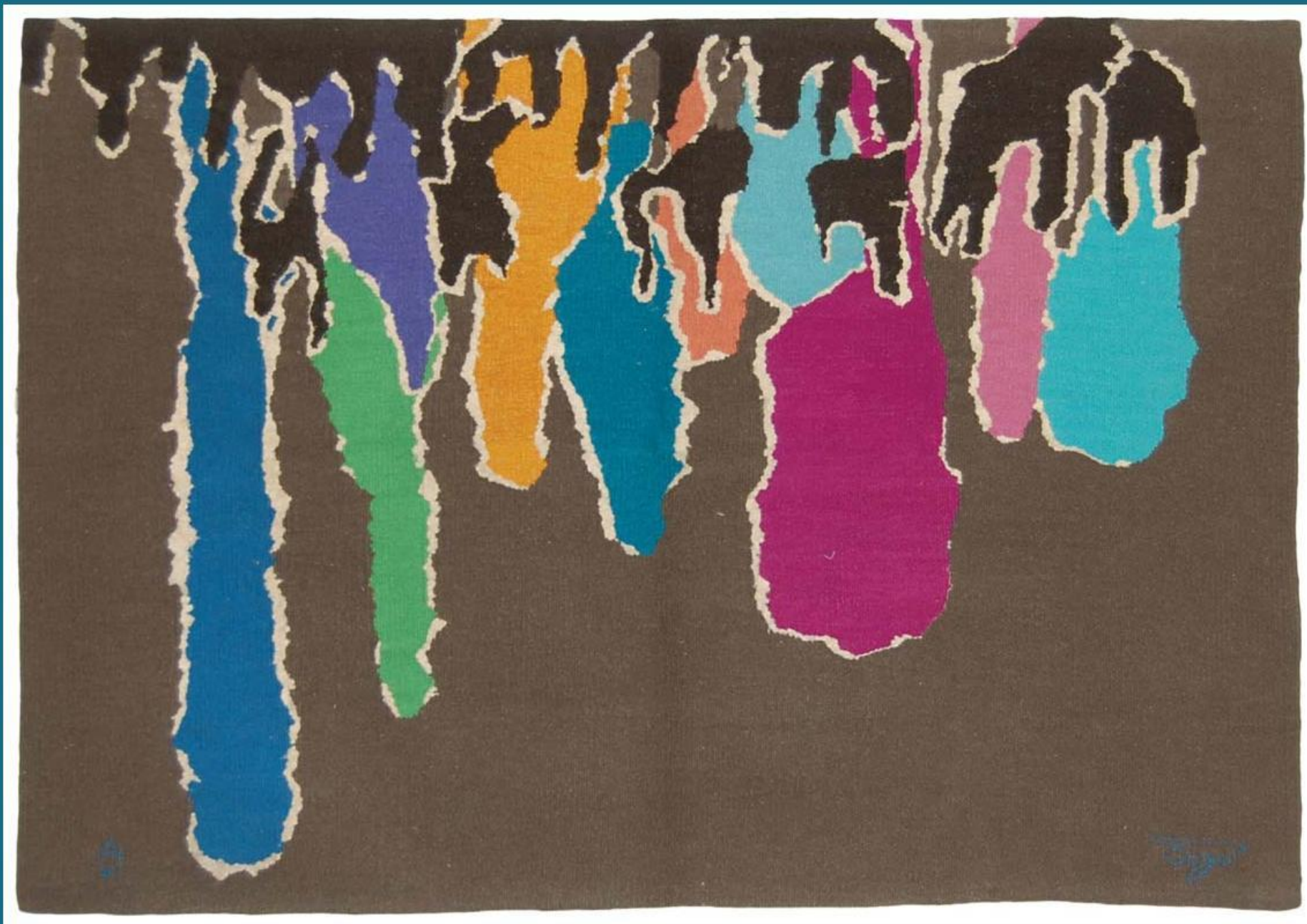
Борислава НИКОЛОВСКИ

(Нови Сад, 1950–1995)

акултет примењених уметности, Одсек за уникатни и индустријски текстил, завршила је 1976. у Београду. Члан је УПИДИВ-а од 1978. године. Радила је као професор у школи за дизајн „Богдан Шупут“ у Новом Саду, на Одсеку за текстил и одевање. Поред самосталних, учествовала је на бројним колективним изложбама. Бавила се таписеријом, уникатним текстилом, сликањем и дизајном текстила, креирањем модне конфекције за децу и одрасле, илустрацијом и другим делатностима из области ликовних и примењених уметности.

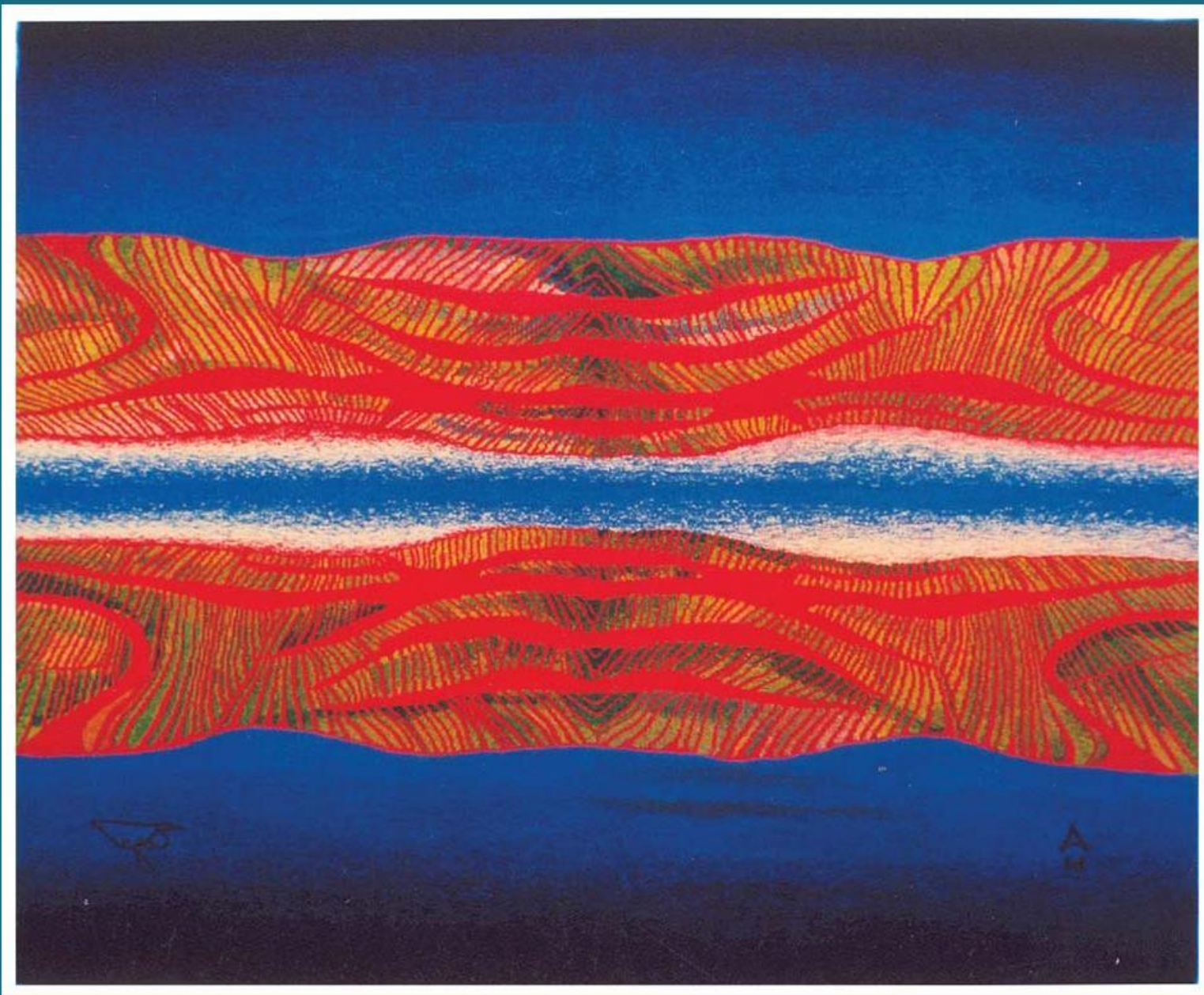

■ Борислава Николовски – *Спалакшици*

■ Борислава Николовски – Зима

■ Борислава Николовски – *Калейдоскоп*

Милица МРЂА КУЗМАНОВ

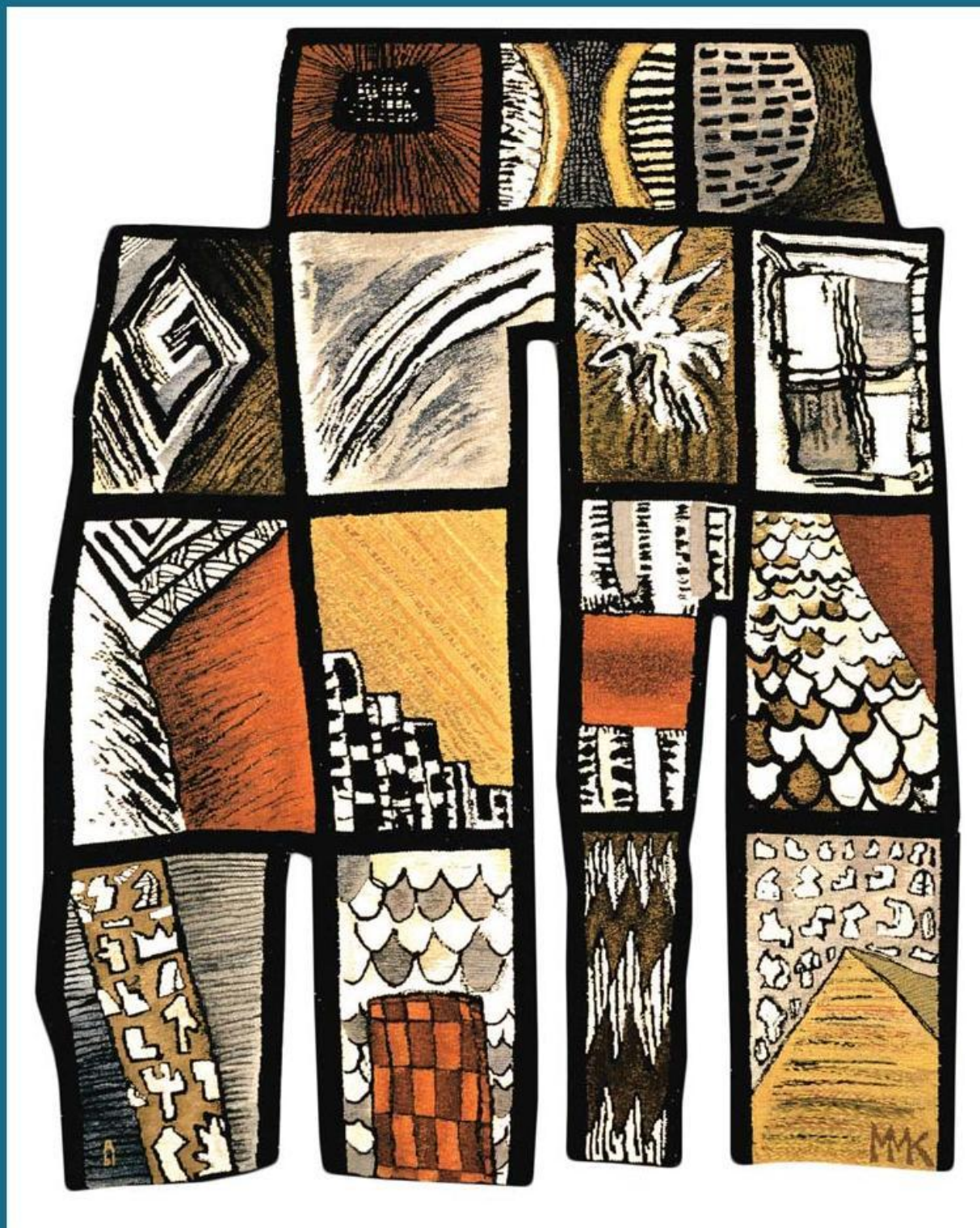
(Милица Кеџман)

(Рума, 1960)

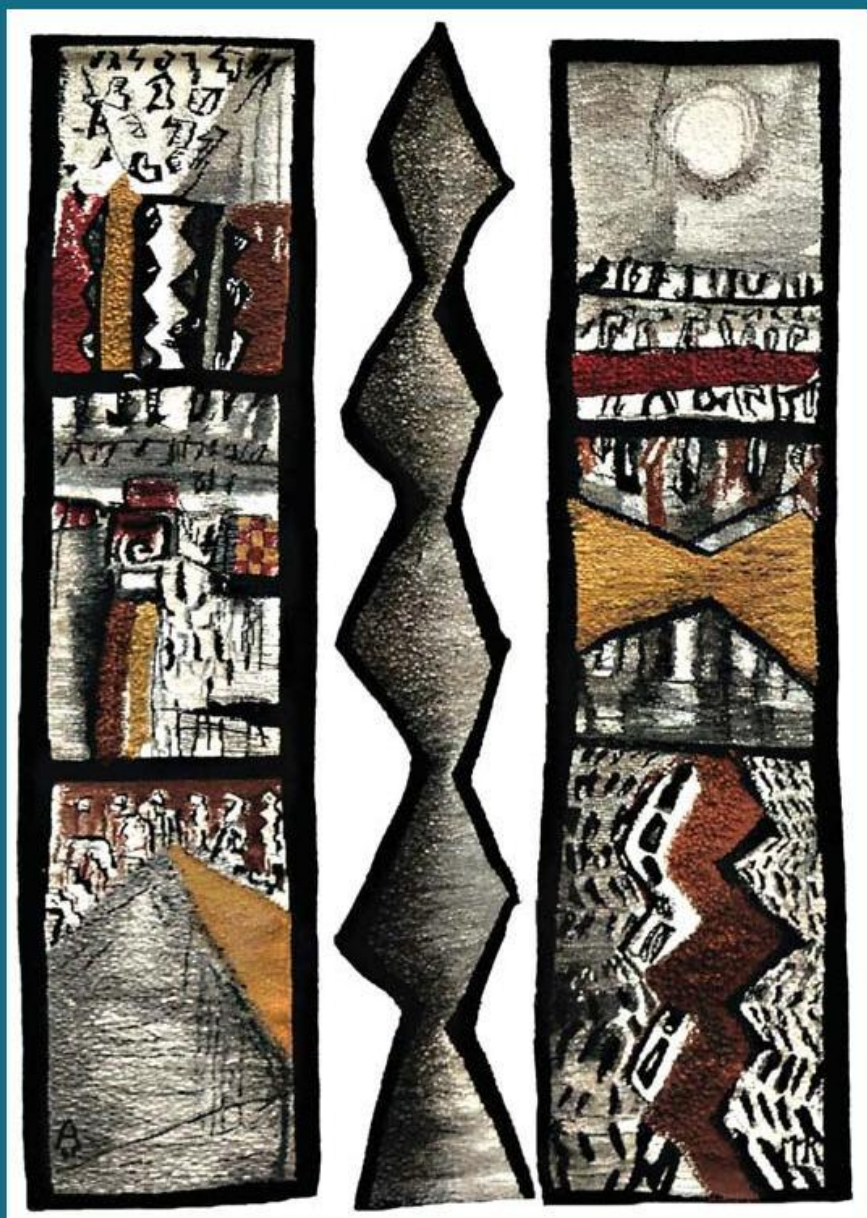
Студирала је сликарство на Академији уметности у Новом Саду, а затим на Факултету ликовних уметности у Београду, где је завршила и последипломске студије на Одсеку за цртеж, код проф. Бранислава Протића. Од 1984. члан је УЛУС-а. Учествовала је 1989. у Marly-le-Roy (сликарски атеље проф. Jean V. Sire-a) у Француској. Била је уредник и издавач интернационалног гласила за продукцију нове стварности *Ex nihilo*, које се бави продукцијом радова из области проширених медија, перформансом, хепенингом, креативним читањем, гестуалном и процесуалном уметношћу. До 2002. радила је на ликовном одсеку Академије уметности у Новом Саду. Сада је директор ЈУ Центра за културу и образовање у Босанском Петровцу, у чијем саставу је Спомен музеј Јована Бијелића. Од 2007. је спољни сарадник, у звању доцента, на Текстилном одсеку Техничког факултета у Бихаћу. Аутор је монографије „Босанскопетровачки ћилим“, објављене 2011. године. Бави се сликарством, перформансом, цртежом, таписеријом. Награду за таписерију „Атељеа 61“ добила је 2004. године.

■ Милица Мрђа Кузманов – *Кайија штри мајчинска слова*

■ Милица Мрђа Кузманов – *Кайија*

■ Милица Мрђа Кузманов – Велики знак

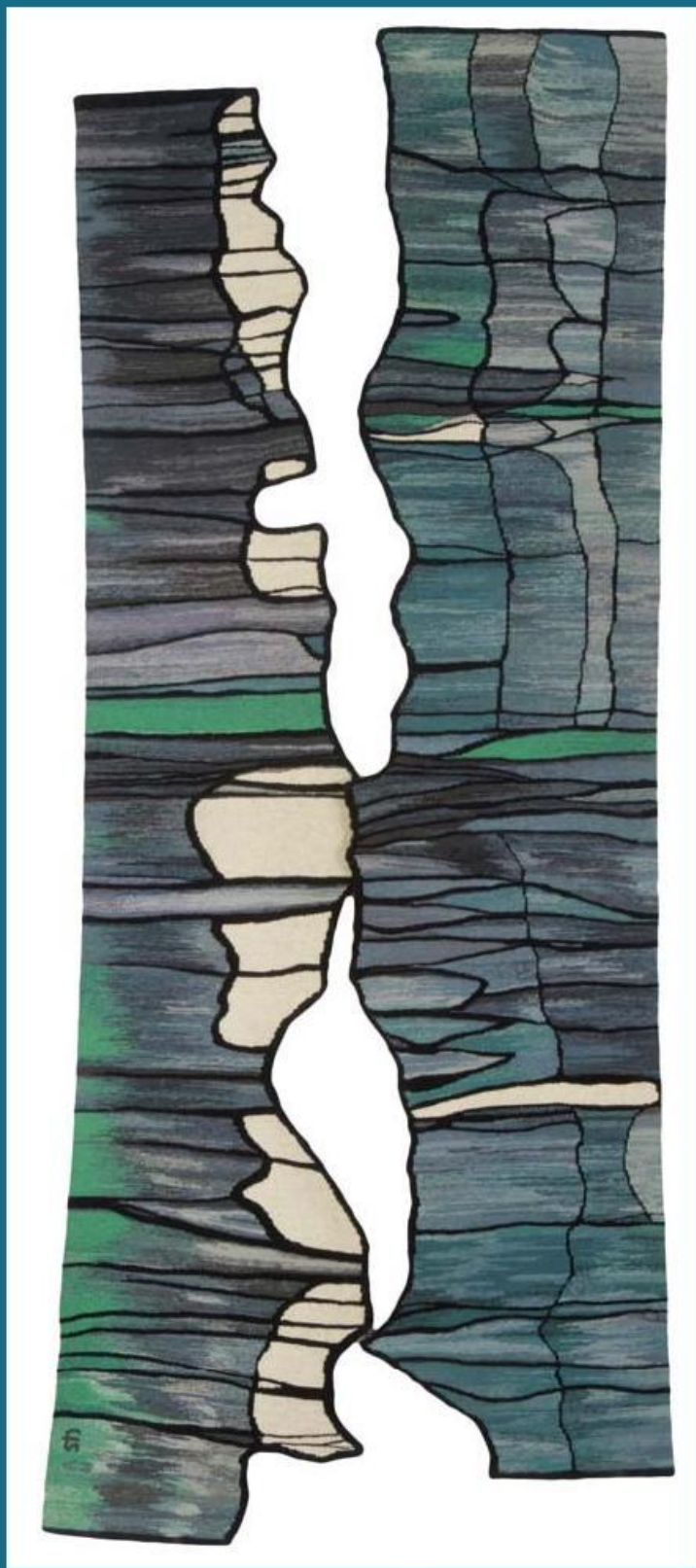
■ Милица Мрђа Кузманов – Риба и птица

Смиљана ХАЏИЋ

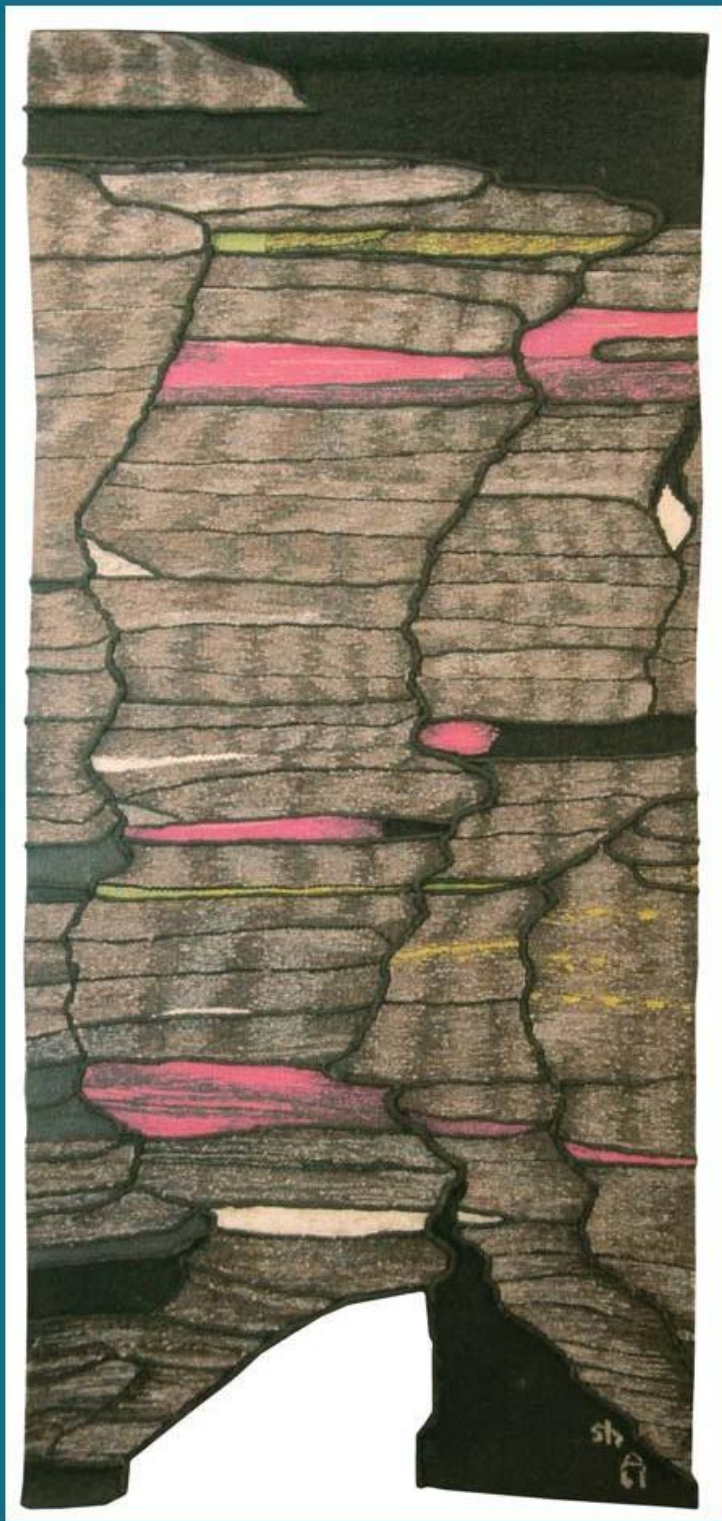
(Крушевац, 1936)

Прво образовање из области ликовног стваралаштва стекла је у Школи за примењену уметност у Новом Саду, код професора Бошка Петровића. Дипломирала је у истој школи 1957, на Одсеку за графику, у класи професорке Анкице Опрешник. До пензионисања је радила као технички уредник и илустратор у Новинско-издавачком предузећу „Дневник“, у редакцији листа „Пољопривредник“. Члан је УПИДИВ-а од 1973. године. Поред 16 самосталних, учествовала је на више од 100 колективних изложби у земљи и ван ње. За своје уметничко стваралаштво више пута је награђивана. Учествовала је на бројним сликарским колонијама код нас и у иностранству. Активну сарадњу са „Атељеом 61“ остварује од 1982. до данас, где су изведене све њене тапсерије. Бави се цртежом, акварелом, графиком, таписеријом и фотографијом.

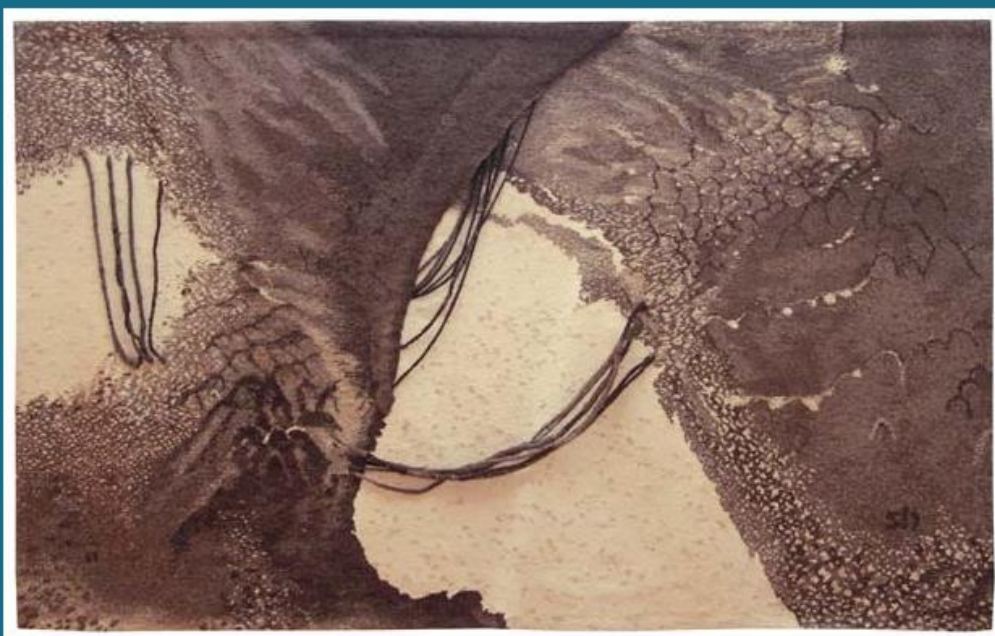

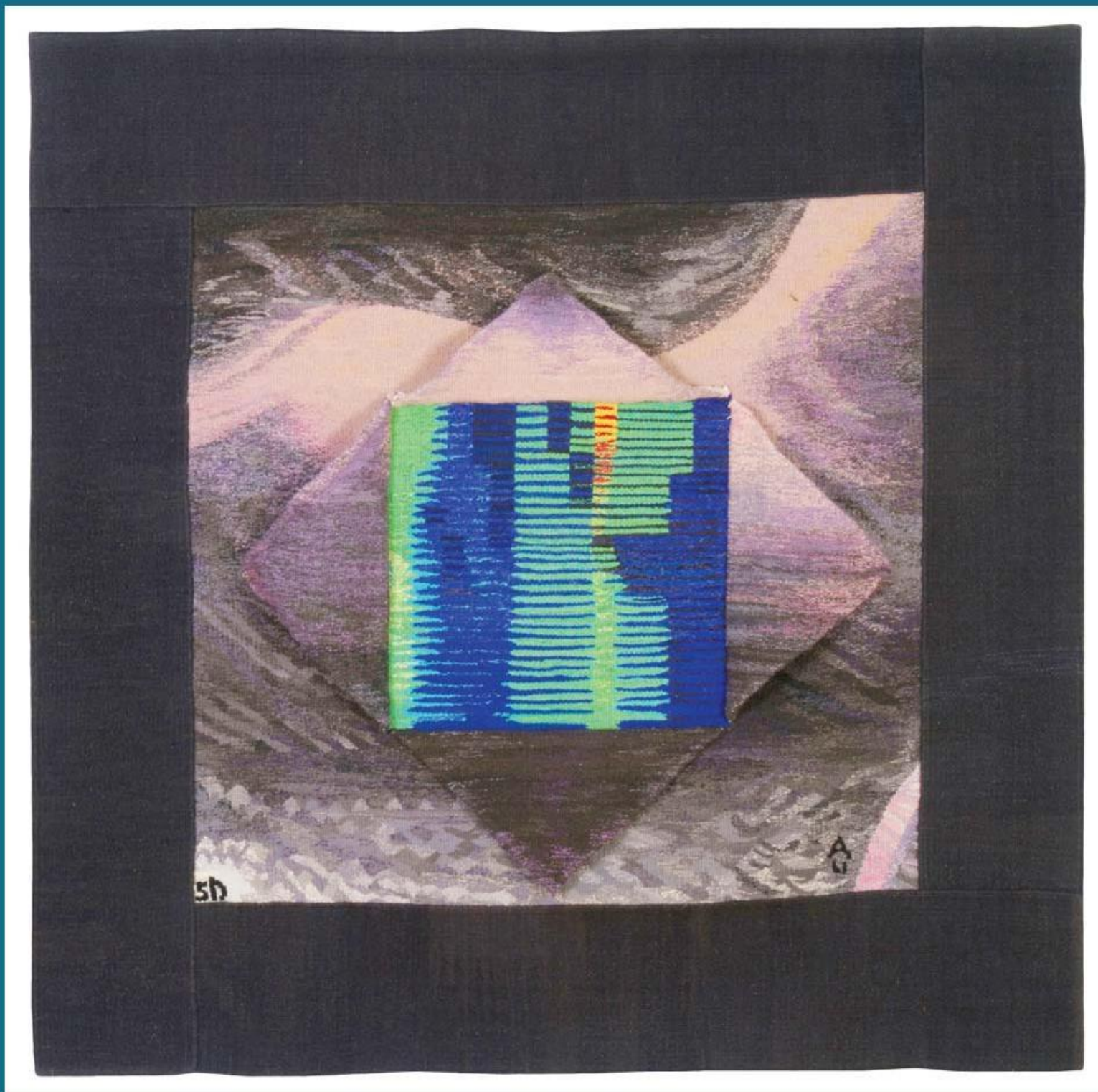
■ Смиљана Хаџић – Прошок

■ Смиљана Хаџић – Ток

■ Смиљана Хаџић – Збивања и настајања

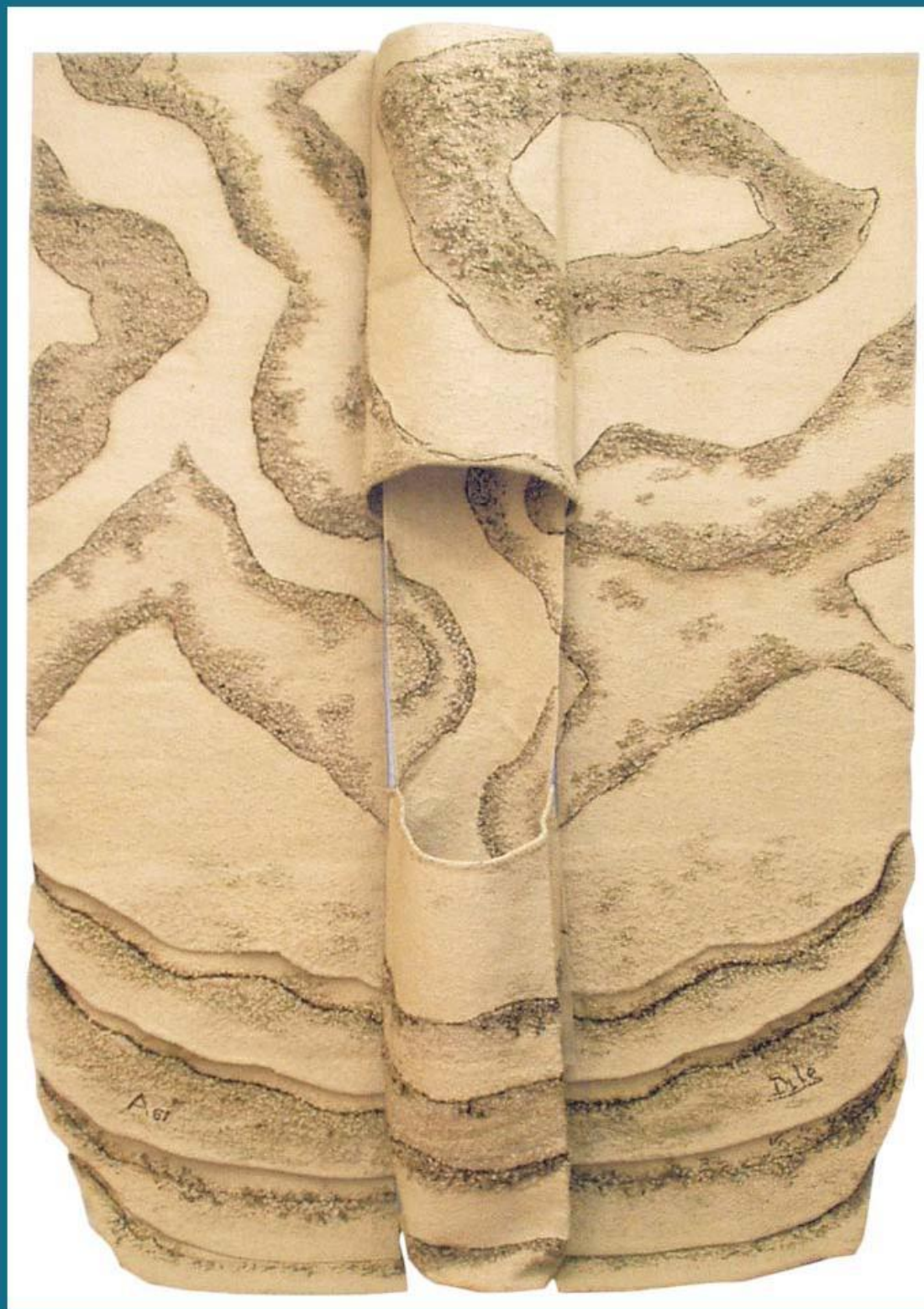

■ Смиљана Хацић – Зрак

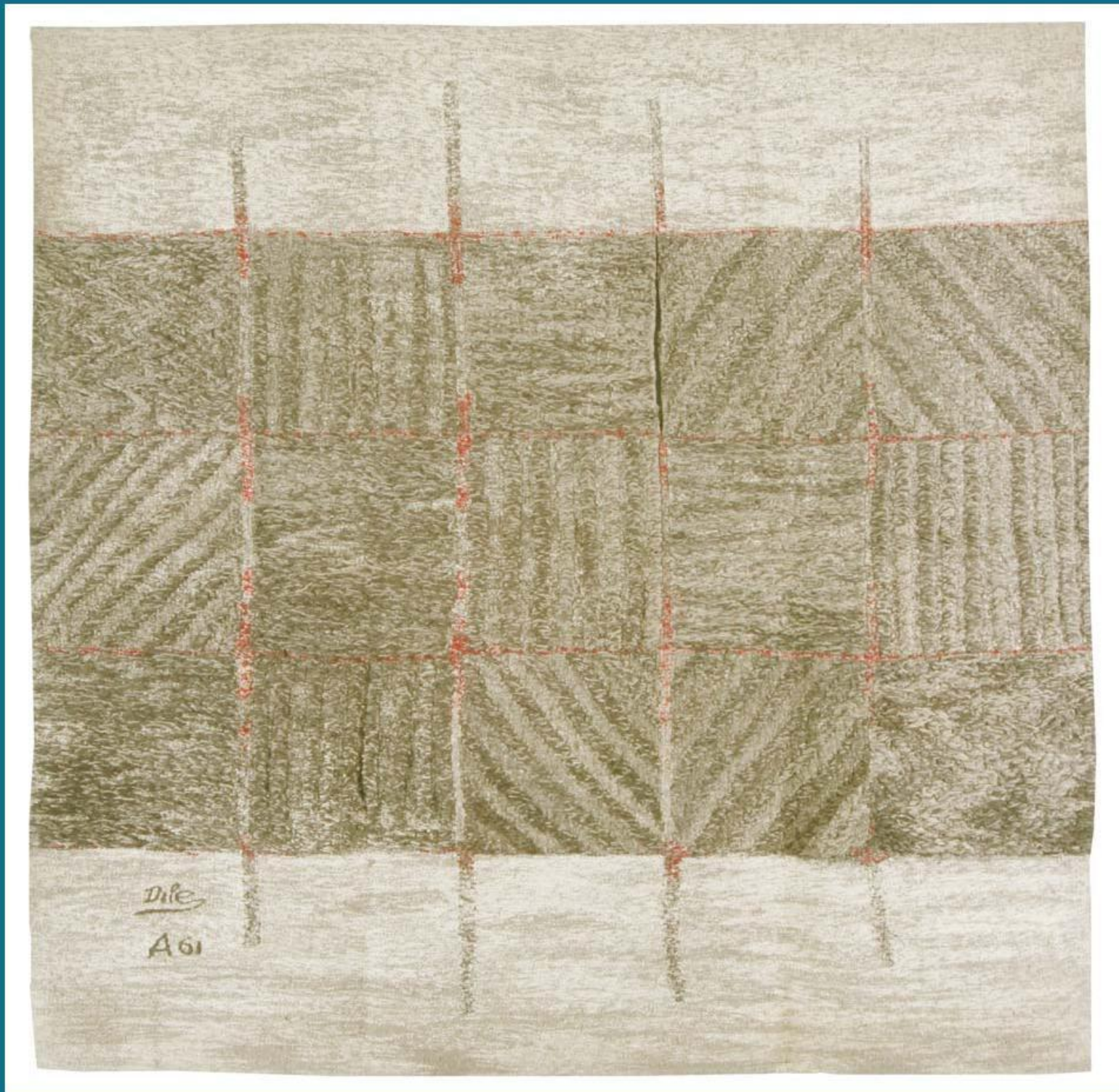
Гига ЂУРАГИЋ

(Ковиљ, 1946)

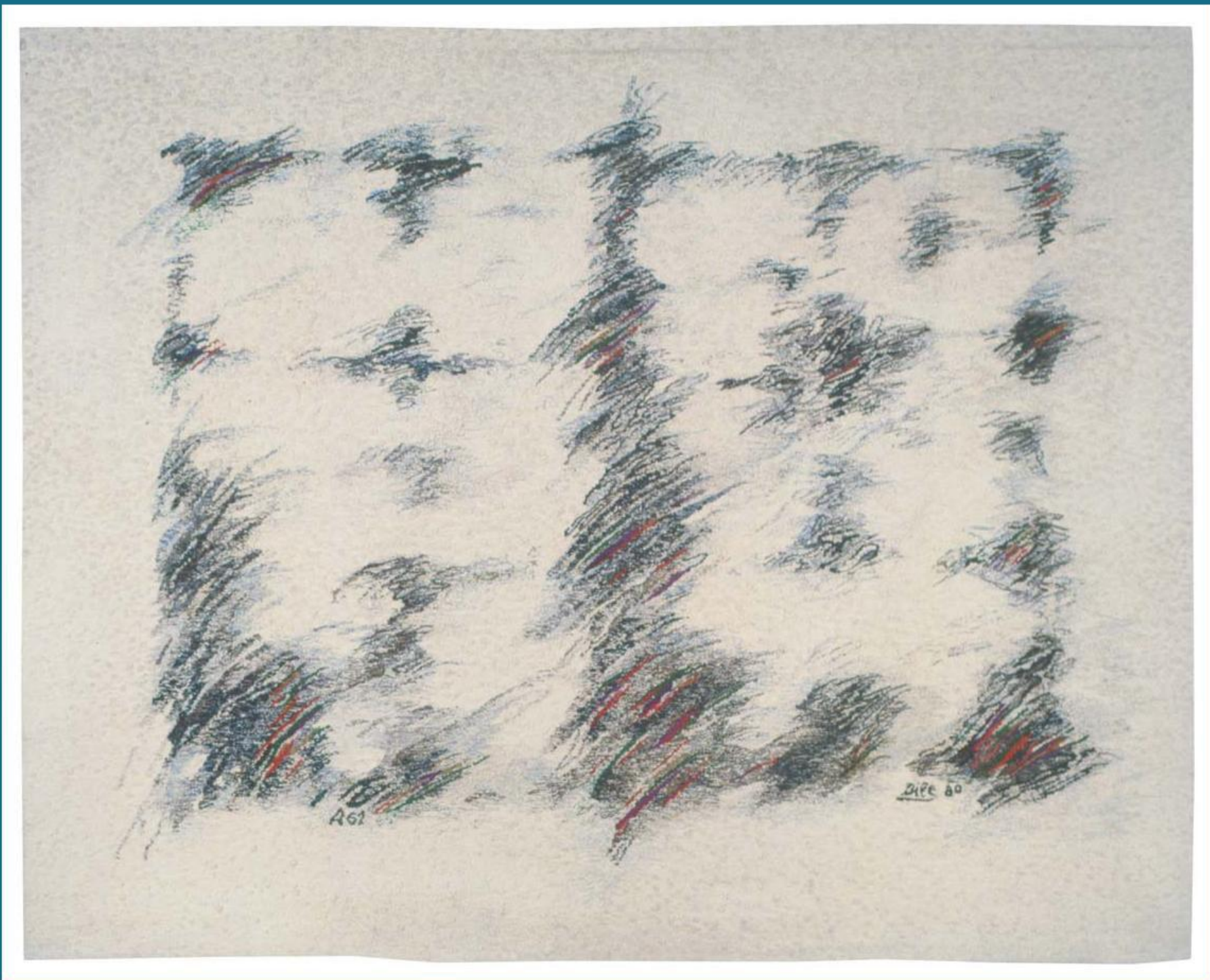
Дипломирао је 1970. на Вишој педагошкој школи у Новом Саду, на смеру за ликовно васпитање. Члан је УПИДИВ-а од 1974, а СУЛУВ-а и УЛУС-а од 1976. године. Приредио је више од 65 самосталних, а учествовао на више од 600 колективних изложби у земљи и иностранству. За стваралачки рад примио је велики број награда и признања. Његова дела налазе се у приватним колекцијама и јавним збиркама у градовима Европе, Јапана и САД. Учествовао је на великом броју уметничких колонија у земљи и иностранству. Оснивач је „Ликовне колоније КОВИЉ“ у Ковиљу, коју и данас организује и води.

■ Гига Ђурагић – Бела ишица

■ Гига Ђурагић – Композиција

■ Гига Ђурагић – EXP 6

Маја МИШЕВИЋ

(Београд, 1948)

Дипломирала је 1972. на Одсеку за костим Академије примењених уметности у Београду, у класи проф. Душка Ристића, а 1975. је на истој академији завршила последипломске студије. Специјализирала је технологију луткарства на ДАМУ у Прагу (Чешка). Члан је УПИДИВ-а и Удружења уметника са Петроварадинске тврђаве „Ликовни круг“. Радила је као професор у Школи за дизајн „Богдан Шупут“ у Новом Саду, на Одсеку за текстил и одевање. Од 2003. до пензионисања 2008. била је директор Установе за израду таписерија „Атеље 61“. Поред самосталних, учествовала је на бројним колективним изложбама у земљи и иностранству. Бави се цртежом, илустрацијама, таписеријом и уникатним тканим одевним текстилом.

■ Маја Мишевић – Моја лепа башња

■ Маја Мишевић – Удавача

■ Маја Мишевић – Врш

Бранислав ДОБАНОВАЧКИ

(Нови Сад, 1948)

Дипломирао је 1972. на Академији примењених уметности у Београду, на Одсеку рекламне графике, у класи професора Милоша Ћирића, а магистрирао 1974. на истој академији, на обликовању плаката у класи проф. Боре Ликића. Члан је УПИДИВ-а од 1973. године. Радио је у Школи за примењену уметност „Богдан Шупут“ у Новом Саду као професор на групи графичких предмета, а затим од 1979. до одласка у пензију 2013. био је доцент, ванредни, а потом редовни професор на Одсеку ликовних уметности Академије уметности у Новом Саду, где је предавао Плакат. Имао је четрнаест самосталних изложби, а учествовао је на више од педесет колективних изложби у земљи и иностранству. Добитник је преко тридесет награда за графички дизајн плаката и знакова, као и више признања из области уметничког деловања и друштвеног ангажмана. Објавио је више поетских дела.

■ Бранислав Добановачки – Црвене очи

■ Бранислав Добановачки – *Лабиринт III*

■ Бранислав Добановачки – Поноћно сунце

Миодраг Миша НЕДЕЉКОВИЋ

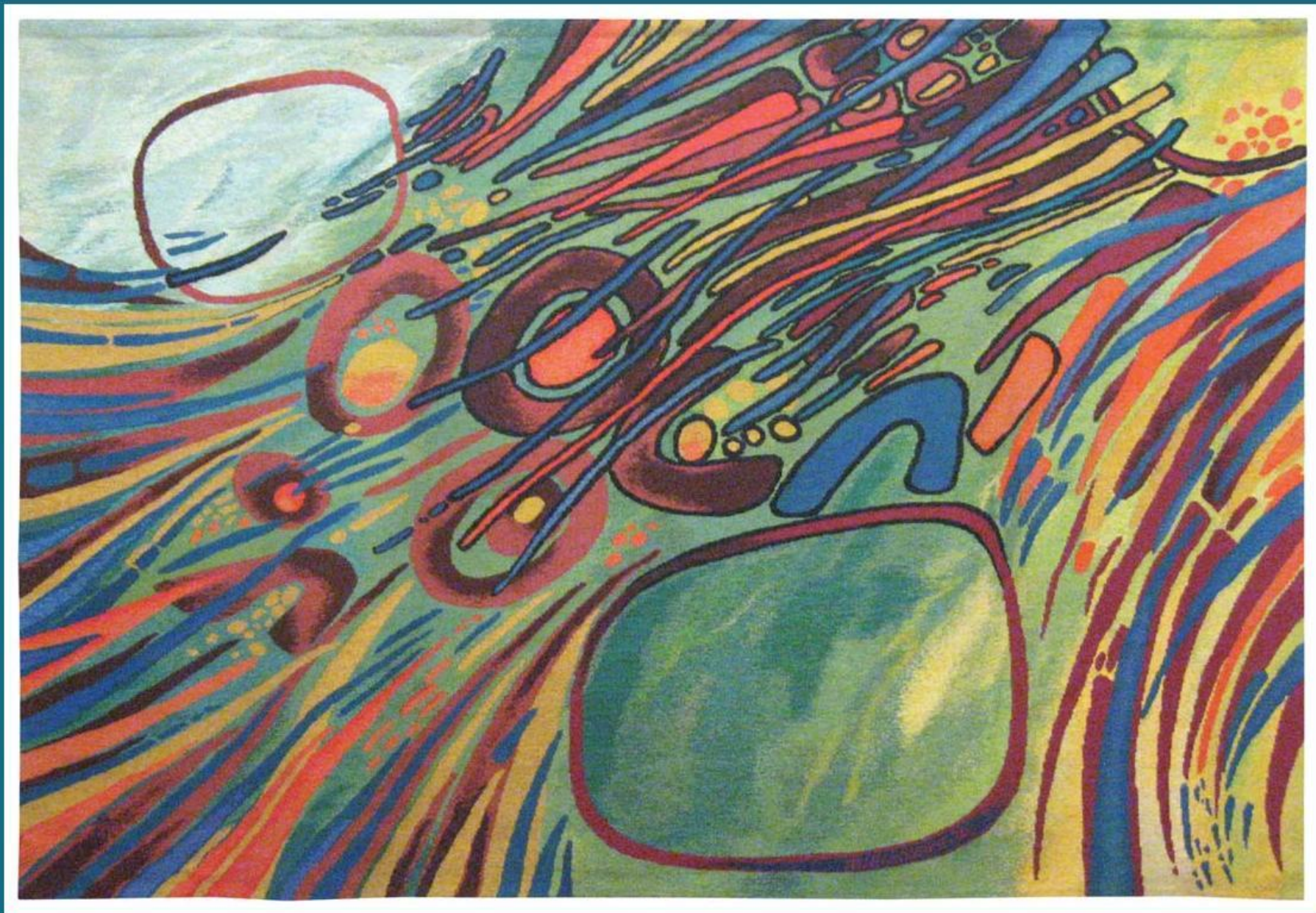
(Ниш, 1927 – Нови Сад, 2004)

Након активног учествовања у НОБ-у, завршио је 1947. Средњу школу за привредне техничаре у Зрењанину. Од 1952. до 1954. године водио је графичко-сликарски атеље у предузећу за привредну и политичку пропаганду „Југореклам“ у Новом Саду. Од 1955. је члан УЛУПУС-а (Београд), када почиње и да излаже на колективним изложбама. Академију примењених уметности у Београду, Графички одсек, уписао је 1957. у класи проф. Михаила С. Петрова, где је 1961. дипломирао. До 1972. радио је као професор графичке групе предмета у Школи за примењене уметности у Новом Саду. Један је од оснивача УПИДИВ-а (1964) и његов први председник. Од 1968. је члан УЛУС-а, подружнице за Војводину (касније УЛУВ), а 1970. постао је члан ИЦСИД-а и ИЦОГРАД-а. Од 1971. до 1973. био је председник Савеза ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Југославије (SPID-YU). Од 1977. до одласка у пензију 1983. био је директор Културног центра Радничког универзитета „Радивој Ђирпанов“ у Новом Саду. Бавио се графиком, сликарством, цртежом, керамиком и таписеријом.

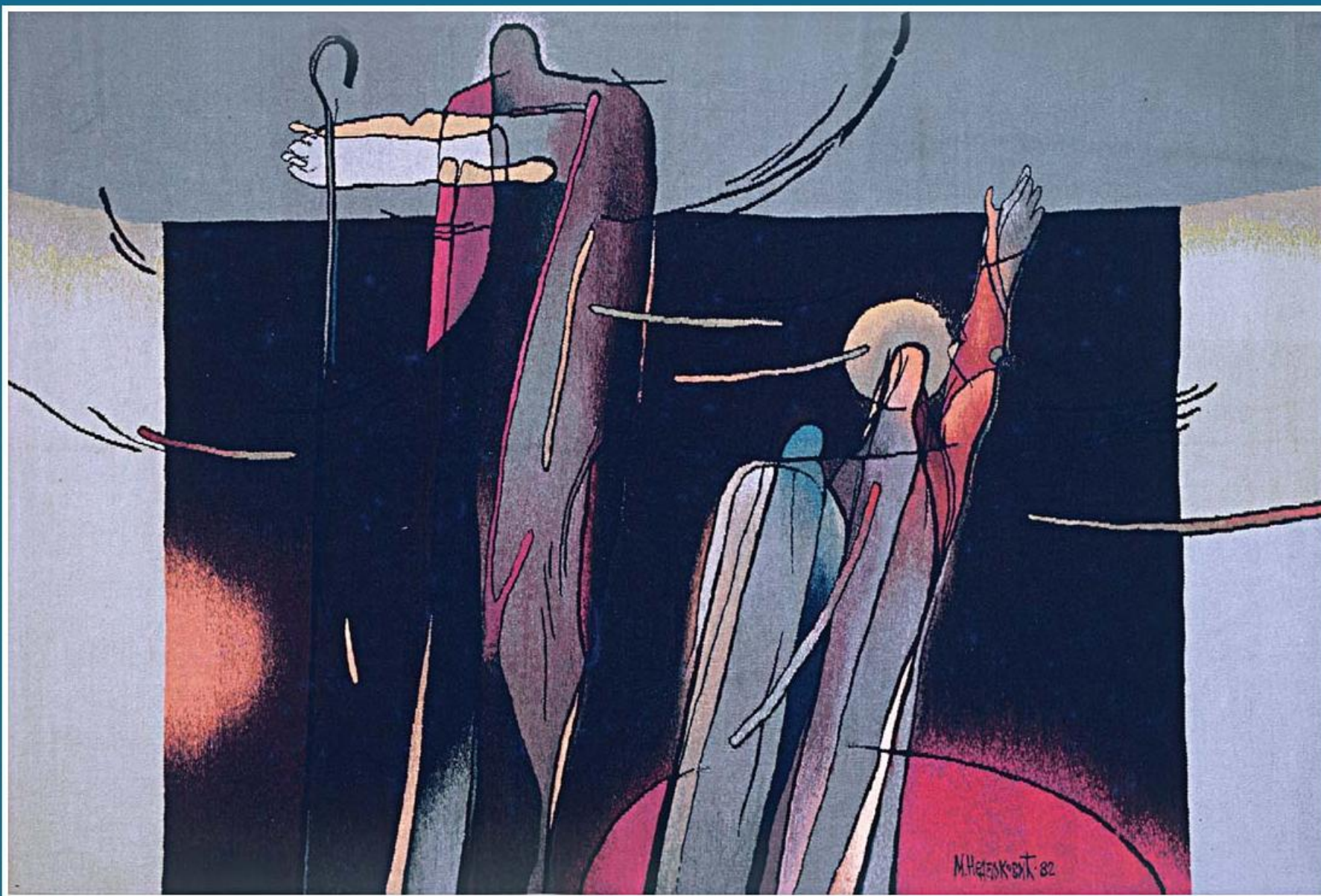

■ Миодраг Миша Недељковић – Један лешњи дан

■ Миодраг Миша Недељковић – Јушро

■ Миодраг Миша Недељковић – Панонска рајсођија

КАТАЛОГ

Бошко ПЕТРОВИЋ

ЉУДИ (1963; 2016)

255×183 cm

вуна, клечана техника

сигн.: ћир. д.д. БП; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 005/894/2016/II

коаутори: Милица Ковач, Жужана Тот Вангер

КОМПОЗИЦИЈА III – ЦИКЛУС ВАПАЈ (1985)

295×190 cm

вуна, клечана техника

сигн.: ћир. д.д. БП; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 095/480/1985/I

коаутори: Ана Шијачки, Зузана Андрашик,
Радојка Илић

КОМПОЗИЦИЈА IV – ЦИКЛУС ВАПАЈ (1986)

304×193 cm

вуна, клечана техника

сигн.: ћир. д.д. БП; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 101/492/1986/I

коаутори: Ана Шијачки, Ева Ћукућ,
Радојка Илић

Етелка ТОБОЛКА

ЗОРА (1964)

211×279 cm

вуна, клечана и пупана техника,

ефекат непредене вуне

сигн.: д.д. ЕТ; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 008/56/1964/I

коаутори: Смиља Лазић, Ружа Бачлија,

Ана Хорват

ПРОЛОМ (1971)

240×145 cm

вуна, метални ланци, клечана и пупана техника

сигн.: д.д. ТЕ

власник: породица ауторке

Нада ПОЗНАНОВИЋ АЏИЋ

У ПРОСТОРУ (1990)

173×392 cm

вуна, клечана техника, ефекат тканих спиралних трака на површини

сигн.: ћир. д.д. АН; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 129/634/1990/I

коаутори: Ана Шијачки, Ева Ћукић,
Зузана Андрашик

ИЗЛАЗАК ИЗ ПРОСТОРА (1991; 2003)

190×280 cm

вуна, сисал, клечана техника, ефекат тканих трака на површини

сигн.: ћир. д.д. АН; монограм А61 д.д.

инв. бр.: 137/800/2003/II

коаутори: Радојка Илић, Јелена Божић,
Мирјана Добановачки

ПРОДОР КРОЗ ВЕРТИКАЛЕ (1998)
245×30 cm; 248×30 cm; 245×30 cm
вуна, кожа, дрво, клечана техника, ефекат слободне основе
сигн.: апликацијом од коже ћир. д.д. АН; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 173/752/1998/1
Коаутор: Ева Ђукић

ЦИНГЛ-ЦАНГЛ (2001)
245×101 cm
сисал, памук, дрво, клечана техника, ефекат тканих преплетених трака, ефекат слободне основе
сигн.: апликацијом од коже ћир. д.д. АН; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 194/786/2001/1
коаутори: Ева Ђукић, Мирјана Добановачки

Нада МАНЧИЋ

ТАЈАНСТВЕНИ ПРЕДЕО (1979)
197×198 cm
вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.л.; монограм А61 д.д.
инв. бр.: 054/363/1979/1
коаутори: Смиља Живановић,
Миленка Исаков

ЛЕПТИР (1991)
208×183 cm
вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.д. т; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 143/675/1991/1
коаутор: Зузана Андрашик

ПОДГРАЂЕ (2005)
179×227 cm
предена и непредена вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.д. т; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 217/823/2005/1
коаутори: Ева Ђукић, Мирјана Добановачки

Борислава НИКОЛОВСКИ

ЗИМА (1981)
162×220 cm
вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.д. NB; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 58/383/1981/1
коаутори: Миленка Исаков, Зора Прегун

КАЛЕИДОСКОП ПОЉА (1982)
163×198 cm
вуна, клечана техника
сигн.: ћир. д.д. писаним словима Боца; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 074/425/1982/1
коаутори: Миленка Исаков, Ружица Исаков,
Тереза Хорват

СТАЛАКТИТИ (1987)
137×202 cm
вуна, клечана техника
сигн.: ћир. д.д. писаним словима Боца; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 111/511/1987/1
коаутори: Тереза Хорват, Зузана Андрашик

Милица МРЂА КУЗМАНОВ

КАПИЈА (1986)
273×206 cm

вуна, комбинована техника
сигн.: д.д. ММК; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 105/501/1986/1
коаутори: Ана Шијачки, Ева Ђукић

ВЕЛИКИ ЗНАК (1987)
зидна површина 240×140 cm
вуна, комбинована техника
сигн.: д.д. ММК; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 115/519/1987/1
коаутори: Ана Шијачки, Ева Ђукић

РИБА И ПТИЦА (1991)
102×364 cm; 151×373 cm
вуна, сисал, сунђер, клечана техника, ефекат
гајтана
сигн.: д.д. МК; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 144/676/1991/1
коаутори: Ана Шијачки, Ева Ђукић

КАПИЈА ТРИ МАЈЧИНСКА СЛОВА (1992)
315×231 cm
вуна, сисал, клечана техника, ефекат гајтана
сигн.: д.л. МК; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 148/681/1992/1
коаутори: Ана Шијачки, Зузана Андрашик,
Ева Ђукић, Радојка Илић

Смиљана ХАЏИЋ

ЗБИВАЊА И НАСТАЈАЊА (1983)
191×316 cm
вуна, клечана и пупана техника, ефекат
гајтана
сигн.: лат. д.д. sh; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 082/436/1983/1

коаутори: Ружица Исаков, Миленка Исаков,
Ана Шијачки, Тереза Хорват

ТОК (1985)
233×105 cm
вуна, клечана техника, ефекат гајтана
сигн.: лат. д.д. sh; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 091/467/1985/1
коаутори: Зузана Андрашик, Ева Ђукић

ПРОТОК (1986)
299×66 cm; 301×66 cm
вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.л. sh; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 104/498/1986/1
коаутори: Зузана Андрашик

ЗРАК (1995)
167×171 cm
вуна, клечана техника, нашивени ткани
делови на површини
сигн.: лат. д.л. sh; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 159/712/1995/1
коаутори: Ана Шијачки, Радојка Илић, Ми-
лица Суботић

Гига ЂУРАГИЋ

КОМПОЗИЦИЈА (1979)
197×202 cm
вуна, клечана и соумак техника
сигн.: лат. д.л. Dile; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 055/364/1979/1
коаутори: Смиља Живановић, Миленка Иса-
ков, Зора Прегун

EXP-6 (1980)
171×223 cm
вуна, клечама техника
сигн.: лат. д.д. писаним словима Dile 80; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 057/382/1980/I
коаутори: Смиља Живановић, Ружица Исаков

БЕЛА ПТИЦА (1989)
388×105 cm; 354×55 cm; 388×107 cm
вуна, клечана и пупана техника
сигн.: лат. д.д. писаним словима Dile; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 124/608/1989/I
коаутори: Ана Шијачки, Ева Ђукић

Маја МИШЕВИЋ

ВРТ (1997)
153×158 cm
вуна, клечана техника
сигн.: црвена плишана фигурица миша на бордури
инв. бр.: 164/730/1997/I
коаутор: Ева Ђукић

МОЈА ЛЕПА БАШТА (2007)
196×269 cm
вуна, клечана техника
сигн.: монограм д.д.; монограм А 61 д.л.
инв. бр.: 226/833/2007/I
коаутори: Милица Ковач, Мирјана Добановачки

УДАВАЧА (2007)
200×244 cm

вуна, памук, ефектна предива, клечана техника
ауторски рад Маје Мишевић
власник: аутор

Бранислав ДОБАНОВАЧКИ

ЦРВЕНЕ ОЧИ (1983; 2009)
195×196 cm
вуна, клечана техника, ефекат непредене вуне
сигн.: лат. д.д. DV; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 081/856/2009/II
коаутори: Јелена Божић, Весна Грбић

ПОНОЋНО СУНЦЕ (1984; 2013)
173×277 cm
вуна, клечана техника, ефекат гајтана
сигн.: лат. д.д. DV; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 086/876/2013/II
коаутори: Ева Ђукић, Милица Ковач, Жужана Тот Вангер

ЛАБИРИНТ III (1988; 1996)
154×158 cm
вуна, клечана техника
сигн.: лат. д.д. DV; монограм А61 д.л.
инв. бр.: 118/719/1996/II
коаутори: Радојка Илић, Милица Суботић

Миодраг НЕДЕЉКОВИЋ

ПАНОНСКА РАПСОДИЈА (1982)
200×297 cm
вуна, клечана техника
сигн.: ћир. д.д. М. Недељковић 82

инв. бр.: 070/413/1982/I
коаутори: Зора Прегун, Смиља Живановић,
Миленка Исаков, Ружица Исаков

ЈЕДАН ЛЕТЊИ ДАН (1986; 1990)
149×191 cm
вуна, клечана техника
сигн.: ћир. д.д. Недељковић 86; монограм
А61 д.л.
инв. бр.: 102/632/1990/II
коаутор: Зузана Андрашик

ЈУТРО (1974)
195×285 cm
вуна, клечана техника
сигн.: ћир. д.с. М. Недељковић 74; монограм
А61 д.л.
инв. бр.: ЗГ-П_155
власник: Музеј Града Новог Сада

SUMMARY

In institution for tapestry making Atelier 61 has been present on the local art scene for 56 years. In an interesting synthesis of weaving as an old craft and contemporary art, the tapestries made at Atelier 61 enrich the cultural heritage of our country with autonomous tapestry medium. The cooperation of a great number of artists from Serbia and from abroad with the weavers who skillfully create the tapestries in the workshop based on the artists' cartoons has built a firm foundation from which safe art competence of weavers crystallized. The foundations of quality on which it developed together with the efforts to reach highest quality within this type of art, today establish Atelier 61 as the only professional and complex center for tapestry making in the Balkans and one of the few in Europe. Such uniqueness imposed the idea to broaden the field of activity of Atelier 61 which – besides making tapestries in the workshops of this institution – can today present itself with one of the richest collections of tapestries in Europe, a unique tapestry gallery and tapestry colony that bears the name of its founder, painter Boško Petrović, school of weaving and a rich publishing and exhibition works.

An important factor in defining the identity of tapestry scene in Novi Sad is certainly the foundation of „Atelje 61“, which has to be considered within highly positioned role of Novi Sad in Yugoslav art. In enthusiastic and more liberal sixties of the previous century and in the context of the states and events in contemporary art, the break of new artistic freedom, significantly contributed the establishment of aesthetics in tapestry medium, the new artistic discipline in our country. The first tapestries created in “Atelje 61” were the works of artists of Novi Sad, valued in art history of the 20th century as highly important for the break of new ideas: Boško Petrović, Jovan Bikicki, Aleksandar Lakić, Jovan Soldatović, Ankica Oprešnik, Stevan Maksimović, Etelka Tobolka, Miodrag Nedeljković... The pioneer energy of these artists opened a space to the ambitions of others, who in the next decades followed the idea of tapestry as highly respectable, luxurious and extravagant art, often considered in correlation with architecture, equally with wall painting, vitrail and mosaic.

The cooperation of „Atelje 61“ with the artists of Novi Sad is significant in many ways. Partly because of practical reasons – the nearness of „Atelje 61“ on Petrovaradin fortress – and because of the direct contact with weavers, the artists were in occasion to be informed about different aesthetics of this visual medium by observing the creation of tapestries. Numerous exhibitions in the museums and galleries in Novi Sad, at which “Atelje 61” has presented its achievements, affected the attitudes of artists to transfer their artistic curiosity on the tapestry medium as well. The Contest of “Atelje 61” for preliminary design of tapestry has involved a great number of artists of Novi Sad, who were aware of advantages of weaving as an executive process in materialization of their ideas. An important factor in shaping specificum of tapestry scene of Novi Sad are also the tapestries which are kept in collections of galleries and museums and in private collections, the works of artists which refine the interiors of many public buildings and institutions in this city, as well as tapestries made by artists themselves with the energy of their own inventiveness. Nevertheless, it can be claimed that the Collection of “Atelje 61” is the treasury of tapestry art, which the artists of Novi Sad have given the specific importance.

The uniqueness of the Collections of “Atelje 61” is due to the works of the artists of Novi Sad, which have chosen the tapestry as their artistic vocation: Boško Petrović, Etelka Tobolka, Nada Poznanović Adžić, Nada Mančić i Borislava Nikolovski. Beside them, a few authors with established sensibility to this art can be isolated, because they have known how to adjust their ideas to demanding nature of materials and techniques typical for classical woven works: Milica Mrđa Kuzmanov, Smiljana Hadžić, Giga Đuragić i Maja Mišević. Among many artists – painters, sculptors, graphic designers, the artists of ceramics, costume, scenery... Miodrag Nedeljković and Branislav Dobanovački are distinguished as “Atelje 61” co-operators for many decades.

The tapestries of over 80 artists from Novi Sad have been made in the workshop of “Atelje 61”. The ideas of these authors significantly contributed to the diversity of unique collection of “Atelje 61”, cherished by this institution. These tapestries are recollections on the beginnings and development of “Atelje 61”, but also on the history of one of the youngest artistic disciplines in our country.

МЕДИЈА ЦЕНТАР „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
e-mail: medijacentar@mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Продавница
„Војна књига“
Београд, Васе Чарапића 22,
тел. 011/2184-925

Продаја
011/3201-810; 3241-254
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

069.51:745.52(497.11)(083.824)
745.52(497.11)"19"(083.824)
73/76.071.1(497.11)"19":929(083.824)

Из збирке „Атељеа 61“ : новосадска таписеријска сцена : [у Великој Галерији Дома Војске Србије (7. јун – 26. јун 2017)] / [уредник каталога Јелена Кнежевић ; аутор текста Горанка Вукадиновић ; фотографије Бранислав Лучић, Иван Карлаварис]. – Београд : Медија центар Одбрана, 2017 (Београд : Војна штампарија). – 68 стр. : илустр. ; 23 см. – (Библиотека Војна књига ; књ. бр. 2128)

Тираж 300. – Напомене и библиографске референце уз текст. – Summary.

ISBN 978-86-335-0566-6
1. Атеље 61 (Нови Сад)
а) Атеље 61 (Нови Сад) – Изложбени каталози
б) Ликовни уметници – Србија – 20в – Биографије
COBISS.SR-ID 234863116